

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้ารวบรวมเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียน ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับดังนี้

1. การบริหารงานในโรงเรียน
  - 1.1 ความหมายของการบริหารโรงเรียน
  - 1.2 ขอบข่ายการบริหารโรงเรียน
    - 1.2.1 การบริหารงานวิชาการ
    - 1.2.2 การบริหารงานงบประมาณ
    - 1.2.3 การบริหารงานบุคคล
    - 1.2.4 การบริหารงานทั่วไป
2. การดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียน
  - 2.1 ความหมายของการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชน
  - 2.2 ความสำคัญของการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชน
  - 2.3 ความมุ่งหมายของการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชน
  - 2.4 หลักการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชน
  - 2.5 ขอบข่ายของการบริหารงานดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชน
3. บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 4.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 4.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

การบริหารงานในโรงเรียน

1. ความหมายของการบริหารโรงเรียน

การบริหารงานในโรงเรียน คือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลในโรงเรียนที่ผู้บริหารโรงเรียนกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนร่วมกันดำเนินการตามภารกิจหลักของโรงเรียน เช่น งานด้านการจัดกิจกรรมการเรียน การสอน งานประเมินผล การสอน งานทำแผนการสอน งานจัดหาบุคคลมาทำการสอน งานแนะแนวนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชน งานนักเรียนและอื่น ๆ อีกมากมาย เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ซึ่งอาศัยความรู้ ความสามารถ หรือทักษะวิธีการต่าง ๆ ให้ทุกคนมีส่วนร่วมตามหลักกระบวนการบริหาร โดยใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบ ใช้ทรัพยากรและเทคนิคอย่างเหมาะสมและมุ่งประโยชน์ต่อนักเรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ต่าง ๆ ดังนี้

ชัยนิวรรต แยมไสย (2552, หน้า 14) ได้ให้ความหมายของ การบริหารโรงเรียน หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลเพื่อพัฒนาหรือให้บริหารทางการศึกษา แก่สมาชิกของสังคมเพื่อให้เกิดความเจริญทางสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ และมีคุณภาพ จริยธรรม

กนกวรรณ สาระโป (2556, หน้า 22) ได้ให้ความหมายของ การบริหารโรงเรียน หมายถึง กระบวนการในการดำเนินงานของผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนา งานด้วยความมุ่งมั่นหรือให้บริการทางการศึกษาแก่ทุกคน เพื่อให้เกิดความรู้ ความสามารถ มีความเจริญ ทางสติปัญญา จิตใจ อารมณ์ คุณธรรมจริยธรรม และมี ทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต

สมสมัคร วุฒิเจริญกุล (2556, หน้า 10) ได้ให้ความหมายของ การบริหารโรงเรียน หมายถึง กระบวนการจัดการโดยการใช้ทรัพยากรการบริหารอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การดำเนินงานทางการศึกษาบรรลุตามวัตถุประสงค์ โดยมีระเบียบแบบแผน หลักวิชาการในการปฏิบัติ

จากความหมายที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การบริหารโรงเรียนหมายถึง กระบวนการจัดการดำเนินงานการบริหารอย่างมีระเบียบแบบแผน เป็นกระบวนการ โดยใช้ทรัพยากรของสถานศึกษา เพื่อให้เกิดความคุ้มค่าทางการศึกษาเพื่อให้นักเรียนบรรลุ วัตถุประสงค์ จุดมุ่งหมายของหลักสูตรและมีทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต

2. ขอบข่ายการบริหารโรงเรียน

โรงเรียนมีผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ และรับผิดชอบการบริหารงานของสถานศึกษาที่มีโครงสร้างการบริหารงานตามกฎหมายที่มีขอบข่ายภารกิจที่กำหนดซึ่งการแบ่งส่วนราชการภายในสถานศึกษาเป็นไปตามกฎกระทรวงและระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากำหนด ซึ่งจะแบ่งส่วนราชการเป็นกลุ่ม หรือฝ่าย หรืองาน ตลอดจนกำหนดอำนาจหน้าที่ของแต่ละส่วนราชการ ซึ่งจะต้องครอบคลุมขอบข่ายและภารกิจของสถานศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณการบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ซึ่งมีขอบข่ายและภารกิจดังต่อไปนี้

2.1 งานบริหารวิชาการ

งานวิชาการถือเป็นงานที่มีความสำคัญที่สุด เป็นหัวใจของการจัดการศึกษา ซึ่งทั้งผู้บริหารโรงเรียน คณะครู และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ต้องมีความรู้ความเข้าใจ ให้ความสำคัญและมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางปฏิบัติ การประเมินผล และการปรับปรุงแก้ไขอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง งานวิชาการของโรงเรียนประกอบด้วยงานหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอนเป็นหลัก ซึ่งโรงเรียนจะต้องสร้างหลักสูตรของตนเอง เรียกว่า หลักสูตรสถานศึกษา ดังนั้น ครูจะต้องทำหน้าที่ในการสร้างและพัฒนาหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ การออกแบบการจัดการเรียนรู้

ขอบข่ายและภารกิจงานบริหารวิชาการ

2.1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาระบบหลักสูตร ท้องถิ่น

2.1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ

2.1.3 การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน

2.1.4 การพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียน

2.1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้

2.1.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน

2.1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในโรงเรียน

2.1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้

2.1.9 การนิเทศการศึกษา

2.1.10 การแนะแนว

- 2.1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน
การศึกษา
- 2.1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 2.1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับ
โรงเรียนและองค์กรอื่น
- 2.1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครั
องค์กร หน่วยงาน สถาบันประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
- 2.1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ
ของสถานศึกษา
- 2.1.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในโรงเรียน
- 2.1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สรุปภาพรวมงานวิชาการถือว่าเป็นงานหลักในการบริหารงานของ
สถานศึกษาที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และได้แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 ได้มุ่งให้สถานศึกษามีอิสระในการบริหารจัดการ เพื่อให้
สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน ท้องถิ่น สถานศึกษาสามารถพัฒนา
หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ให้ได้มาตรฐาน มีการประเมินคุณภาพภายในเพื่อพัฒนา
ตนเองและพร้อมรับการประเมินจากภายนอก มีการประสานความร่วมมือในการพัฒนา
จากบุคคล ครอบครั องค์กรหน่วยงานและสถาบันอื่น เพื่อให้การจัดการศึกษาของ
สถานศึกษาให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

2.2 งานบริหารงบประมาณ

การบริหารและการจัดการศึกษาของโรงเรียนนิติบุคคล มี
วัตถุประสงค์เพื่อให้โรงเรียนจัดการศึกษาอย่างเป็นอิสระ คล่องตัว สามารถบริหารการจัด
การศึกษาได้สะดวก รวดเร็วมีประสิทธิภาพและมีความรับผิดชอบโรงเรียนนิติบุคคล
นอกจากมีอำนาจหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ข้างต้นแล้ว ยังมีอำนาจหน้าที่ตามที่กฎระเบียบ
กระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการบริหารจัดการและขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่ของโรงเรียน
ขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลสังกัดเขตพื้นที่การศึกษา พ.ศ. 2546 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม พ.ศ.
2546 กฎหมายการศึกษาแห่งชาติ และกฎหมายระเบียบบริหารราชการ
กระทรวงศึกษาธิการจึงกำหนดให้โรงเรียนนิติบุคคลมีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

2.2.1 ให้ผู้อำนวยการโรงเรียนเป็นผู้แทนนิติบุคคลในกิจการทั่วไปของโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับบุคคลภายนอก

2.2.2 ให้โรงเรียนมีอำนาจปกครอง ดูแล บำรุง รักษา ใช้และจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สินที่มีผู้บริจาคให้ เว้นแต่การจำหน่ายอสังหาริมทรัพย์ที่มีผู้บริจาคให้โรงเรียน ต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน

2.2.3 ให้โรงเรียนจดทะเบียนลิขสิทธิ์หรือดำเนินการทางทะเบียนทรัพย์สินต่าง ๆ ที่มีผู้อุทิศให้หรือโครงการซื้อ แลกเปลี่ยนจากรายได้ของสถานศึกษาให้เป็นกรรมสิทธิ์ของสถานศึกษา

2.2.4 กรณีโรงเรียนดำเนินคดีเป็นผู้ฟ้องร้องหรือถูกฟ้องร้อง ผู้บริหารจะต้องดำเนินคดีแทนสถานศึกษาหรือถูกฟ้องร่วมกับสถานศึกษา ถ้าถูกฟ้องโดยมิได้อยู่ในการปฏิบัติราชการ ในกรอบอำนาจ ผู้บริหารต้องรับผิดชอบเป็นการเฉพาะตัว

2.2.5 โรงเรียนจัดทำbudgetประจำปีและรายงานสถานะทุกสิ้นปีงบประมาณ

ขอบข่ายและภารกิจงานบริหารงบประมาณมีดังนี้

1. การจัดทำและเสนอของบประมาณ
2. การจัดสรรงบประมาณ
3. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการดำเนินงาน
4. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
5. การบริหารการเงิน
6. การบริหารบัญชี
7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

สรุปภาพรวมในการบริหารงานงบประมาณ สถานศึกษามีความอิสระในการบริหารงาน มีกฎหมาย ระเบียบ แนวทางปฏิบัติและขบวนการปฏิบัติงานที่ชัดเจน สามารถบริหารงานได้อย่างคล่องตัว โปร่งใส ตรวจสอบได้ โดยยึดหลักการบริหารงบประมาณแบบมุ่งเน้นผลงานให้ได้ผลลัพธ์เป็นไปตามที่ความต้องการและสถานศึกษาสามารถบริหารจัดการทรัพยากรที่ได้อย่างเพียงพอและมีประสิทธิภาพ

2.3 งานบริหารงานบุคคล

หมายถึง การหาทางใช้คนที่อยู่ร่วมกันในองค์กรนั้น ๆ ให้ทำงานได้ผลดีที่สุด ลินเปลืองค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด ในขณะที่เดียวกันก็สามารถทำให้ผู้ร่วมงานมีความสุขมีความพอใจที่จะให้ความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้บริหาร เพื่อให้งานขององค์กรนั้น ๆ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดีแนวคิดของการบริหารงานบุคคล มีดังนี้

2.3.1 ปัจจัยทางการบริหารทั้งหลาย คนถือเป็นปัจจัยทางการบริหารที่สำคัญที่สุด

2.3.2 การบริหารงานบุคคลจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้บริหารจะต้องมีความรู้ความเข้าใจและมีความสามารถสูงในการบริหารงานบุคคล

2.3.3 การจัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานได้เหมาะสมกับความรู้ความสามารถจะมีส่วนทำให้บุคลากรมีขวัญกำลังใจ มีความสุขในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้งานประสบผลสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ

2.3.4 การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องจะทำให้บุคลากรเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและกระตือรือร้นพัฒนางานให้ดียิ่งขึ้น

2.3.5 การบริหารงานบุคคลเน้นการมีส่วนร่วมของบุคลากรและผู้มีส่วนได้เสียเป็นสำคัญ

ขอบข่ายและภารกิจงานบริหารงานบุคคลมีดังนี้

1. การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
2. การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
3. การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
4. วินัยและการรักษาวินัย
5. การออกจากราชการ

สรุปภาพรวมการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาเป็นภารกิจที่สำคัญผู้บริหารจะต้องมุ่งส่งเสริมให้บุคคลกรในหน่วยงานได้มีขวัญกำลังใจในการปฏิบัติงานให้การบริหารงานได้ถูกต้อง รวดเร็ว เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล บุคคลกรมีความรู้ความสามารถและมีจิตสำนึกในการปฏิบัติงาน มีการส่งเสริมให้บุคคลกรได้ปฏิบัติงานเต็มตามศักยภาพโดยยึดระเบียบวินัย จรรยาบรรณอย่างมีมาตรฐานแห่งวิชาชีพและขอบข่ายงานที่วางไว้อย่างชัดเจน เพื่อส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2.4 งานบริหารทั่วไป

งานด้านการบริหารทั่วไป เป็นภารกิจหนึ่งของโรงเรียนในการสนับสนุน ส่งเสริมการปฏิบัติงานของโรงเรียนให้บรรลุตามนโยบาย และมาตรฐานการศึกษาที่โรงเรียนกำหนดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล เช่น การดำเนินงานธุรการ งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน งานพัฒนาระบบและเครือข่าย ข้อมูลสารสนเทศ การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา การจัดระบบการบริหารและพัฒนางานองค์กร งานเทคโนโลยีสารสนเทศ การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการงบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การส่งเสริมและประสานงาน การศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษ งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา การส่งเสริม สนับสนุน และสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น การจัดระบบการควบคุมในหน่วยงาน งานบริการสาธารณะซึ่งคุณครูควรที่จะได้รับรู้แนวปฏิบัติในการปฏิบัติราชการ ดังนี้

ขอบข่ายและภารกิจงานบริหารทั่วไป

- 2.4.1 การดำเนินงานธุรการ
- 2.4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 2.4.3 งานพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
- 2.4.4 การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
- 2.4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนางานองค์กร
- 2.4.6 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 2.4.7 การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป
- 2.4.8 การจัดสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 2.4.9 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- 2.4.10 การรับนักเรียน
- 2.4.11 การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย
- 2.4.12 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษ

2.4.13 งานส่งเสริมงานกิจการนักเรียน

2.4.14 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

2.4.15 การส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงานและสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา

2.4.16 งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น

2.4.17 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน

2.4.18 งานบริการสาธารณะ

2.4.19 งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

สรุปภาพรวมการบริหารงานทั่วไปเป็นงานที่ให้บริการ สนับสนุนส่งเสริมประสานงานและอำนวยความสะดวกให้การปฏิบัติงานของสถานศึกษาเป็นไปด้วยความเรียบร้อย โดยมีขอบข่ายงานและกฎหมาย ระเบียบข้อปฏิบัติ เพื่อให้การบริหารงานสถานศึกษามีประสิทธิภาพ มีประสิทธิผล และภาระงานหนึ่งที่มีความสำคัญส่งผลให้การบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษาประสบผลสำเร็จและบรรลุวัตถุประสงค์ ซึ่งอยู่ภายใต้การบริหารงานทั่วไป คือ งานความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชนนั่นเอง

การดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียน

1. ความหมายการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียน

โรงเรียนมัธยมศึกษาเป็นสถาบันการศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนไม่ต่างจากโรงเรียนในระดับประถมศึกษาซึ่งมีการดำเนินงานความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชนอยู่อย่างต่อเนื่องย่อมทำให้ได้รับความร่วมมือ ช่วยเหลือ และสนับสนุนจากประชาชน หากละเลยไม่เห็นความสำคัญของชุมชน จะเป็นการมองข้ามทรัพยากรในท้องถิ่นที่จะอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินงานของโรงเรียน การดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนจึงเป็นภารกิจหลักสำคัญด้านหนึ่งของผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งได้มีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายและข้อคิด ต่อการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียน ดังนี้

สุพงษ์ พิมพา (2549, หน้า 31) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง การบริหารงานในโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวกับชุมชน เพื่อให้การสนับสนุนซึ่งกันและกันร่วมมือกันในกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้เกิดประโยชน์ด้านต่าง ๆ แก่โรงเรียนและชุมชน

วิมล สันแดง (2550, หน้า 17) กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ เป็นกระบวนการตั้งแต่การวางแผน การประสานงาน การเผยแพร่ข่าวสาร การให้ความร่วมมือช่วยเหลือกัน ตลอดจนการใช้แหล่งทรัพยากรร่วมกัน เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน นำไปสู่ความร่วมมือในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนและพัฒนาชุมชน ไปพร้อม ๆ กัน

นงเยาว์ สิทธิโชค (2551, หน้า 16) ได้ให้ความหมายของความสัมพันธระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหมายถึงการดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อให้เกิดความเข้าใจความรู้สึกที่ดีต่อกันอันจะเป็นหนทางให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนขณะเดียวกันก็เป็นหนทางให้โรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนในท้องถิ่น

อดศยา สายรัตน์ (2552, หน้า 9) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารและครูในโรงเรียนใช้ในการติดต่อสื่อสารและสร้างความเข้าใจอันดีกับผู้ปกครองนักเรียนหรือประชาชนในชุมชนเพื่อให้มีความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

นิกร เพ็งสี (2552, หน้า 24) กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง การที่โรงเรียนและชุมชนมีบทบาทต่อกัน เป็นการติดต่อสื่อสาร และประสานงานกันเพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในการที่สนับสนุนการจัดการศึกษา เกิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนและชุมชนอย่างราบรื่น

บวร พิมพัญญู (2552, หน้า 9) ได้ให้ความหมายของการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน หมายถึง การที่โรงเรียนและชุมชนมีบทบาทต่อกัน เป็นการติดต่อสื่อสาร และประสานงานกันเพื่อก่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในการที่สนับสนุนการจัดการศึกษา เกิดการพัฒนาทั้งโรงเรียนและชุมชน

จินตนา กองพิมพ์ (2553, หน้า 14) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนหมายถึง การที่โรงเรียนและชุมชนมีบทบาทต่อกันเพื่อให้การสนับสนุนในด้านการจัดการศึกษาและเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนทั้งต่อชุมชนเองและต่อโรงเรียนใน ส่วนโรงเรียนก็จะได้รับความร่วมมือจากชุมชนในด้านต่าง ๆ ทั้งคนทรัพยากรต่าง ๆ ในส่วน ของชุมชนก็จะได้รับการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ซึ่งเป็นการเอื้อประโยชน์ต่อกันและกัน

อรณี สนวนะโชติ (2554, หน้า 10) กล่าวว่า การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน หมายถึง กระบวนการและวิธีการต่าง ๆ กระบวนการที่รัฐบาล

ทำการส่งเสริมชักนำและสร้างโอกาสให้กับประชาชน ผู้บริหาร และครู อาจารย์ ในโรงเรียนใช้ติดต่อสื่อสารและสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน ซึ่งก่อให้เกิดความร่วมมือช่วยเหลือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อร่วมมือกันพัฒนาการศึกษาในโรงเรียน ตลอดจนการใช้แหล่งทรัพยากรของชุมชนร่วมกันในทางสร้างสรรค์และเกิดประโยชน์แก่ส่วนรวม

จากความหมายที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า การดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนคือกระบวนการการบริหารงานในโรงเรียนที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้ความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของทางโรงเรียน และชุมชนจัดขึ้น เพื่อให้เกิดประโยชน์แก่โรงเรียนและชุมชน

2. ความสำคัญของการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียน

สุพงษ์ พิมพา (2549, หน้า 32) กล่าวว่าความสำคัญของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นว่า โรงเรียนเป็นสถาบันที่มีความสำคัญมากในสังคมปัจจุบัน หากโรงเรียนมีการบริหารงานที่ดีประสบความสำเร็จ ส่งผลให้ประชาชนในชุมชนอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบ และไม่เอาเปรียบผู้อื่น งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นงานที่ส่งเสริมให้มีการให้ความสำคัญกับการศึกษาและโรงเรียน เนื่องจากโรงเรียนเป็นสถาบันที่มีคุณค่าต่อชุมชนเป็นอย่างมาก ไม่ว่าจะเป็นด้านการให้ความรู้แก่นักเรียนและชุมชน หรือช่วยแก้ปัญหาในชุมชน ความสำคัญที่กล่าวมาส่งผลให้ครูและชุมชนมีความรู้สึกที่ดีต่อกันทำให้ครูมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน ทั้งชุมชนก็ให้การสนับสนุนโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน เป็นปัจจัยที่จะส่งผลให้การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จ

กิตยากร มังคะรัตน์ (2550, หน้า 48) ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่ต้องสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ดังนี้

1. โรงเรียนเป็นแหล่งคัดเลือกสรรคนให้ชุมชน เนื่องจากโรงเรียนตั้งขึ้นมาตามความต้องการของชุมชน โรงเรียนจึงมีหน้าที่พัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถที่จะออกสู่ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. โรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาคนให้กับชุมชน โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่มีความสำคัญในการเปลี่ยนแปลงคนทีมาจากครอบครัวที่ต่างกันหล่อหลอมพฤติกรรมเด็กให้เป็นไปตามความต้องการของชุมชน

3. โรงเรียนเป็นแหล่งรวมศาสตร์แขนงต่าง ๆ จึงมีความพร้อมที่จะจัดสิ่งแวดล้อมที่มีคุณค่าให้กับนักเรียนที่เป็นสมาชิกของสังคม โรงเรียนจึงเป็นที่รวบรวมครูที่มีความรู้ความสามารถเพื่ออำนวยความสะดวกต่อชุมชน

4. โรงเรียนเป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรม เพราะวัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญของชุมชน โรงเรียนมีหน้าที่ฟื้นฟูวัฒนธรรมแก่เยาวชน เพื่อให้เยาวชนมีความเข้าใจความเป็นมาของวัฒนธรรมประเพณีต่าง ๆ

5. โรงเรียนเป็นศูนย์รวมของชุมชน มีอาคาร และบริเวณพอที่ประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน

6. โรงเรียนและสังคมมีจุดมุ่งหมายอันเดียวกันคือ มีจุดมุ่งหมายที่จะพัฒนาคนให้เป็นคนที่มีสมบูรณ์และสามารถดำรงชีพอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

นางเยาว์ สิทธิโชค (2551, หน้า 21) กล่าวว่า โรงเรียนกับชุมชนมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสร้างความสัมพันธ์กันโรงเรียนเป็นสถาบันพัฒนาคนเพื่อดำรงชีวิตที่ดีในชุมชนและโรงเรียนยังเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนด้วยโรงเรียนกับชุมชนจึงมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิดและความจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นมีหลายประการด้วยกันการศึกษาในโรงเรียนกับบุคคลในชุมชนเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมทำให้ครูกับผู้บริหารของนักเรียนและประชาชนมีความเข้าใจซึ่งกันและกันเพื่อแก้ปัญหาเกี่ยวกับกลุ่มคนที่เป็นปัญหาต่อการศึกษาเพื่อปรับปรุงหลักสูตรและการเรียนการสอนตามความต้องการของชุมชนเพื่อใช้ทรัพยากรของชุมชนให้เป็นประโยชน์ทำให้โรงเรียนมีความรู้ความเข้าใจชุมชนดีโรงเรียนเป็นแหล่งคัดเลือกคนให้ชุมชนโรงเรียนเป็นแหล่งพัฒนาคนให้ชุมชนโรงเรียนเป็นแหล่งรวมสาขาวิชาต่าง ๆ โรงเรียนเป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรมโรงเรียนเป็นศูนย์อบรมของชุมชนและโรงเรียนและชุมชนมีจุดมุ่งหมายเดียวกัน

ลำเร็จ สุพร (2553, หน้า 14) สรุปได้ว่า งานความสัมพันธ์กับชุมชนมีความจำเป็นเพื่อให้การบริหารของโรงเรียนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ดำเนินไปด้วยความเข้าใจอันดีกับชุมชน โดยให้ชุมชนเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของของโรงเรียน อยากมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน การให้บริหารชุมชนนั้นมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเนื่องจากโรงเรียนมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่จะให้ความช่วยเหลือกับชุมชนและท้องถิ่น จึงอาจกล่าวได้ว่า นอกจากเป็นสถานบันการศึกษาแล้วโรงเรียนยังมีลักษณะเป็นสถาบันทางสังคม

โซเฟียน ละมุลอ (2554, หน้า 14-15) โดยสภาพจริงของโรงเรียนและชุมชนมีความเกี่ยวข้องใกล้ชิดกันดังจะพิจารณาได้จากสถานที่ตั้งของโรงเรียนส่วนใหญ่ มักจะตั้งอยู่ในแหล่งชุมชนที่มีนั้น ๆ ดังนั้น โรงเรียนจึงกลายเป็นส่วนหนึ่งของสังคมภายในชุมชน มีหน้าที่รับใช้สังคมในด้านความรู้ คุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมทั้งนี้เพื่อให้คนที่ผ่านการเรียนรู้ในระบบโรงเรียนได้ออกมาสู่สังคม ได้ตามความประสงค์ของสังคม ซึ่งแนวปฏิบัติของโรงเรียนดังกล่าวจะสัมฤทธิ์ผลไม่นั้น ส่วนหนึ่งโรงเรียนจะต้องสร้างความเชื่อถือและความเข้าใจกับชุมชนโดยการดำเนินงานด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนภายใต้เหตุผลและความจำเป็น ดังนี้

1. โดยเป็นแหล่งเลือกสรรในชุมชน ทั้งนี้เนื่องจากโรงเรียนจัดตั้งขึ้นตามความต้องการของชุมชน ดังนั้น จึงมีหน้าที่ในการพัฒนาคนให้มีความรู้ความสามารถที่จะออกไปสู่ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. โรงเรียนเป็นสถาบันทางสังคมที่สำคัญ ทั้งนี้เพราะเป็นแหล่งหลอมพฤติกรรมผู้เรียนที่มาจากครอบครัวต่าง ๆ ให้มีพฤติกรรมเป็นไปตามความต้องการของชุมชน
3. โรงเรียนเป็นศูนย์รวมของศาสตร์สาขาต่าง ๆ ที่มีความพร้อมและมีคุณค่าต่อผู้เรียนที่เป็นสมาชิกของชุมชนตลอดจนเป็นที่รวมของผู้มีความสามารถ ประสพการณ์ ที่จะเอื้ออำนวยประโยชน์ให้แก่ชุมชน
4. โรงเรียนเป็นแหล่งถ่ายทอดวัฒนธรรมของชุมชน ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่โดยตรงที่โรงเรียนและชุมชนจะต้องร่วมกันฟื้นฟูวัฒนธรรมของชุมชน
5. โรงเรียนเป็นศูนย์รวมในการให้บริการแก่ชุมชน เช่น มีอาคาร บริเวณ ที่เพียงพอให้ชุมชนได้ใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน
6. โรงเรียนและชุมชนมีจุดหมายเดียวกัน คือต้องการพัฒนาสมาชิกในชุมชนมีความสามารถในการช่วยเหลือสังคมและดำรงชีวิตอยู่ในชุมชนได้อย่างปกติสุข

จากที่กล่าวมาพอสรุปได้ว่า ในการจัดการศึกษาต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่าย โดยเฉพาะอย่างยิ่งชุมชน มีส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ให้ความร่วมมือช่วยเหลือเกื้อกูล สนับสนุน ตลอดจนร่วมกันกำหนดหลักสูตร นโยบาย และร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในโรงเรียนและชุมชน ความสำคัญของงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จะส่งผลให้ครูและชุมชนมีความรู้สึกที่ดีต่อกันอีกทั้งทำให้การร่วมงานการทำกิจกรรมที่โรงเรียนหรือชุมชนจัดทำขึ้นบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้ ทำให้

การจัดการศึกษาประสบผลสำเร็จและมีการพัฒนาต่อไป

3. ความมุ่งหมายของการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียน

การดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียน มีความมุ่งหมาย เพื่อประโยชน์ในการจัดการศึกษาให้ได้ผลที่ดีที่สุด และให้ผลที่ได้จากการศึกษานั้น เป็นประโยชน์ต่อชุมชนอยู่ 4 ประการ

1. เพื่อทราบพื้นฐานที่แท้จริงของนักเรียนจากผู้ปกครอง เพื่อจะได้ ปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับพื้นฐานและความต้องการของนักเรียน
2. เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพื่อให้ประชาชน หันมาสนใจ และช่วยเหลือโรงเรียน ทั้งด้านวิชาการและทุนทรัพย์
3. เพื่อใช้เป็นแหล่งวิชาการในชุมชนให้เกิดประโยชน์
4. เพื่อให้โรงเรียนมีส่วนร่วมในการให้บริการของโรงเรียน ทั้งวัสดุ สถานที่และความสะดวกต่าง ๆ

การดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนได้มีนักวิชาการหลายคน ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายไว้ ดังนี้

จิราพร สุตคง (2548, หน้า 18) สรุปความมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า ความมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน คือ เพื่อให้โรงเรียนและชุมชนมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน ก่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันในการแก้ปัญหาและการพัฒนาชุมชน

Etsbree McNally and Wynn (สุพงษ์ พิมพา, 2549, หน้า 32 ; อ้างถึงใน Etsbree McNally and Wynn, 1967, p.348) ได้กล่าวถึงความมุ่งหมายของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 5 ประการ

1. การนำโรงเรียนเข้าสู่ชุมชน
2. การให้ชุมชนเป็นแหล่งทางการศึกษา
3. การใช้โรงเรียนเป็นแหล่งทางการศึกษาของชุมชน
4. ชุมชนในฐานะเป็นหุ้นส่วนในการประกอบการทางการศึกษา
5. โรงเรียนและชุมชนในฐานะเป็นหุ้นส่วนการปรับปรุงชีวิตและความ เป็นอยู่ของชุมชน

วิไลวรรณ วิทย์วิโรจน์ (2525 อ้างถึงใน สมชาย สุตเลิศ, 2550) ได้กล่าวถึง ความมุ่งหมายในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 10 ประการ ดังนี้

1. เพื่อรายงานให้ชุมชนได้ทราบเกี่ยวกับกิจการและการดำเนินการของโรงเรียนทุก ๆ ประการ
  2. เพื่อให้ทราบว่าชุมชนมีความรู้สึกต่อชุมชนอย่างไรต้องการให้โรงเรียนดำเนินการในรูปแบบไหน
  3. เพื่อส่งเสริมสัญญาความร่วมมืออย่างแท้จริงของชุมชนกับโรงเรียนในการพัฒนาชีวิตและสังคม
  4. เพื่อสร้างความเชื่อถือไว้วางใจของชุมชนที่มีต่อบุคลากรทางการศึกษาและการบริการของโรงเรียน
  5. เพื่อทราบข่าวการเคลื่อนไหวจากภายนอกเพื่อประโยชน์ของโรงเรียน
  6. เพื่อหาทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนช่วยเหลือกิจการทางการศึกษาทั้งทางด้านการเงิน วัสดุ แรงงาน และกำลังใจ
  7. เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา และเกิดความรู้สึกว่าเป็นหน้าที่ของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยทุกคนต้องให้ความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียน
  8. เพื่อส่งเสริมให้ครูและผู้บริหารมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดซึ่งกันและกันยิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์ทางการเรียนการสอน ทั้งโรงเรียนและที่บ้าน
  9. เพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างบ้าน โรงเรียน และชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่โดยมีโรงเรียนเป็นศูนย์กลางประชาคมการศึกษาและวัฒนธรรม
  10. เพื่อแก้ไขข้อข้องใจและสิ่งที่จะทำให้ประชาชนเข้าใจโรงเรียนผิด ๆ ช่วยให้ ประชาชนมองโรงเรียนในแง่ดีมองครูและนักเรียนด้วยความเชื่อถือ นิยม ยกย่อง
- ชานูวัฒน์ สุตสาคร (2547, หน้า 15) สรุปเป็นสาระสำคัญการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

1. เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยมีทัศนคติมีแนวทางที่ตรงกันในการพัฒนาการศึกษาและชุมชน

2. เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา โดยกำหนดเป้าหมาย กำหนดนโยบายการจัดการศึกษาเพื่อฝึกให้บุคคลเป็นไปตามต้องการของชุมชน
3. เพื่อใช้ทรัพยากรในโรงเรียนที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ทั้งสองฝ่าย คือ ประโยชน์ในการพัฒนาการเรียนการสอนของโรงเรียน และเสริมสร้างความเข้าใจด้านวิชาอาชีพศิลปวัฒนธรรมประเพณีแก่ชุมชน
4. เพื่อเป็นหนทางในการประเมินผลการดำเนินงานของโรงเรียนจากชุมชน

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ คือ การบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นมีวัตถุประสงค์ เพื่อสร้างความเข้าใจอันดีต่อกัน สร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของของโรงเรียนให้กับชุมชน ทำให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน ซึ่งจะทำให้โรงเรียนได้รับการส่งเสริมสนับสนุนความช่วยเหลือ และอาจจะเอื้ออำนวยให้โรงเรียนดำเนินงานด้านต่าง ๆ เป็นไปด้วยดี

4. หลักการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียน

หลักในการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนนั้น จำเป็นต้องมีมาตรการในการดำเนินงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายขององค์กร มีผู้เสนอแนวความคิดที่เป็นประโยชน์ และสามารถปฏิบัติได้มีหลายแนวคิดด้วยกัน

กิตติมา ปรีดีติติก (2532 อ้างถึงใน บัณฑิตกา วงศ์กุลพิลาศ, 2555) สรุปได้ว่าหลักในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะต้องยึดหลักมนุษยสัมพันธ์ ความจริงใจ ความซื่อสัตย์ ความสม่ำเสมอ ความเสียสละ ความอดทน รู้จักยืดหยุ่นตามสถานการณ์และเวลา มีความต่อเนื่อง ในการดำเนินงานให้ครอบคลุมตามขอบข่ายงานของโรงเรียน นอกจากนี้ยังจะต้องดำเนินอย่างสร้างสรรค์และปรับให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นในแต่ละโอกาสแต่ละสภาพปัญหา

ชานูวัฒน์ สุตสาคร (2547, หน้า 18) สรุปได้ว่า หลักการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนนั้นบุคคลในโรงเรียนต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่อย่างลึกซึ้งเพื่อที่จะปรับบทบาทให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การดำเนินงานต้องทำด้วยความบริสุทธิ์ใจ ตรงไปตรงมา สร้างสรรค์ มีความต่อเนื่อง มีวิธีการหลายอย่างที่ยืดหยุ่นตัว ยืดหยุ่นได้เหมาะสมกับสถานการณ์ เวลา และโอกาส

จิราวุฒิ เกิดเทพ (2549, หน้า 18-19) กล่าวว่าหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีดังนี้

1. ยึดหลักมนุษยสัมพันธ์ การติดต่อสัมพันธ์ชุมชนนั้นต้องอาศัยหลักมนุษยสัมพันธ์เป็นอย่างมาก บุคลากรในโรงเรียนจึงต้องเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
2. ยึดหลักความจริงใจบริสุทธิ์ใจข้อความใดๆ ที่จะเผยแพร่ไปสู่ประชาชนย่อมมีความเชื่อถือได้ ตรงไปตรงมามากที่สุด และไม่ควรมีอะไรปิดบังภายในโรงเรียน
3. ยึดหลักความซื่อสัตย์ บุคลากรในโรงเรียนควรมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่และการทำงานควรให้ประชาชนหรือกรรมการสถานศึกษาของโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่างๆ ด้วย
4. ยึดหลักความคงเส้นคงวา หมายถึง สม่ำเสมอในการทำงานเพื่อชุมชน
5. ยึดความเสียสละ บุคลากรทุกคนในโรงเรียนมีความเสียสละในการทำงานเพื่อชุมชน
6. ยึดหลักความอดทน บุคลากรในโรงเรียนจะต้องอดทนเป็นอย่างมากในการดำเนินงานของโรงเรียนและการติดต่อกับชุมชน
7. ยึดหลักความยืดหยุ่น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนความเป็นลักษณะโอนอ่อนผ่อนตาม การดำเนินการควรมีการยืดหยุ่นตามสถานการณ์และเวลา
8. ยึดหลักความต่อเนื่อง การจะสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนนั้นย่อมอาศัยเวลาในการดำเนินงานที่ต่อเนื่องกันและจำเป็นต้องมีตลอดไป
9. ยึดหลักการครอบคลุมเนื้อหา การสร้างความสัมพันธ์จะต้องครอบคลุมคุณลักษณะงานและขอบข่ายของโรงเรียนทุกๆ ด้านอย่างเพียงพอ มิใช่มุ่งในด้านใดด้านหนึ่งโดยเฉพาะ
10. ยึดหลักความเรียบง่าย การนำเสนอของโรงเรียนต่อชุมชนไม่ว่าจะเป็นด้านใดควรคำนึงถึงความเรียบง่าย สื่อสัมพันธ์เข้าใจ
11. ยึดหลักการสร้างสรรค์ อันเป็นหลักการที่โรงเรียนต้องมุ่งที่จะกระทำเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
12. ความสามารถในการปรับตัว หลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับสภาพของท้องถิ่นในแต่ละโอกาส แต่ละสภาพปัญหา

13. ยึดหลักความเป็นผู้ให้ชุมชนมากกว่าผู้รับจากชุมชน

Stoops and Rafferty (สุพงษ์ พิมพา, 2549, หน้า 34;อ้างถึงในStoops and Rafferty, 1961, pp.151–159) ได้สรุปหลักการสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ 5 ประการ คือ

1. ต้องมีทั้งการให้ข่าวสารจากชุมชน กล่าวคือ บุคลากรในโรงเรียนจำเป็นต้องทราบความเคลื่อนไหวของชุมชนและในขณะเดียวกันโรงเรียนจะต้องแถลงวิธีการดำเนินงานและปัญหาให้ชุมชนทราบ
2. การสร้างความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะได้รับผลดีอยู่ที่การใช้วิธีการหลาย ๆ อย่างในเวลาเดียวกัน
3. ต้องพยายามให้ชุมชนเข้าใจเจตนารมณ์ของโรงเรียนมากที่สุด
4. งานที่จัดทำให้ชุมชนควรเป็นงานที่กระทำอย่างต่อเนื่อง
5. โรงเรียนควรให้ข้อมูลที่น่าสนใจ ง่ายต่อการทำความเข้าใจและเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

ณัฐพงษ์ แก้วตาปี (อ้างถึงใน เสน่ห์เหลือซันท์, 2551, หน้า 17) กล่าวว่าโรงเรียนเป็นสถาบันการศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด โรงเรียนเป็นแหล่งให้ความรู้และประสบการณ์ชีวิตแก่เยาวชนและสมาชิกในชุมชน ในการศึกษาหาความรู้นั้น นอกจากโรงเรียนได้มีการสอนแล้ว ผู้เรียนยังได้ศึกษาหาความรู้ได้จากแหล่งอื่น ๆ อีกมากมาย เช่น วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณีนิยม ความเชื่อ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งสิ่งดังกล่าวเหล่านี้มีมากมายหลากหลายในชุมชน โรงเรียนจึงจำเป็นต้องสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน สนับสนุนกิจกรรมพัฒนาโรงเรียน โดยการจัดตั้งรูปแบบสมาคม ผู้ปกครองและครู สมาคมศิษย์เก่า คณะกรรมการสถานศึกษา มูลนิธิและชมรมต่าง ๆ เป็นต้น

สุพิชญา ธีระกุล (2522 อ้างถึงใน บัณฑิตา วงศ์กุลพิลาศ, 2555) ได้กล่าวถึง แนวทางในการปฏิบัติในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ไว้ดังนี้

1. ศึกษาชุมชนโดยละเอียด เช่น โครงสร้าง วัฒนธรรม ประเพณี อาชีพ สถานภาพทางเศรษฐกิจ ทรัพยากรและความต้องการ เป็นต้น
2. จัดรายการประชาสัมพันธ์แก่ชุมชน โดยการเผยแพร่กิจการทางสื่อมวลชน หรือจัดทำวารสาร หนังสือพิมพ์โรงเรียน

3. ออกเยี่ยมเยียนชุมชน โดยทำอย่างสม่ำเสมอ ปกติและทั่วถึง
4. เพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ให้มีส่วนร่วมรับผิดชอบ และเป็นเจ้าของโรงเรียนร่วมกัน
5. จัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างกิจกรรมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ กิจกรรมประเภทที่นำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน นำโรงเรียนออกสู่ชุมชน และกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานอื่น
6. ให้บริการแก่ชุมชน ได้แก่ อาคาร สถานที่ เครื่องใช้ บุคลากรของโรงเรียนและการให้ความรู้

จากหลักการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนที่ได้กล่าวไว้ข้างต้นสรุปได้ว่าบุคลากรในโรงเรียนต้องมีความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่อย่างละเอียดลึกซึ้งเพื่อที่จะสามารถปรับบทบาทให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน การดำเนินการต้องทำด้วยความบริสุทธิ์ใจตรงไปตรงมาเป็นไปในทางสร้างสรรค์มีความต่อเนื่องมีวิธีการหลายอย่างคล่องตัวยืดหยุ่นได้เหมาะสมกับสถานการณ์เวลาและโอกาส และเพื่อให้เกิดความประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชนต่อไป

5. ขอบข่ายของการบริหารงานดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชน

การดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนของโรงเรียนนั้นสอดคล้องขอบข่ายภารกิจงานการส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนซึ่งมี 6 งาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2547, หน้า 256) ดังนี้

- 5.1 งานด้านการให้บริการชุมชน
- 5.2 งานด้านการได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชน
- 5.3 งานด้านการส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ
- 5.4 งานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 5.5 งานด้านการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ
- 5.6 งานด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

5.1 งานด้านการให้บริการชุมชน

ด้านการให้บริการชุมชน หมายถึง การบริการที่โรงเรียนให้กับชุมชนตามความสามารถที่โรงเรียนจะดำเนินการได้ โดยโรงเรียนสำรวจสภาพปัจจุบันปัญหาความต้องการของชุมชนแล้วกำหนดนโยบาย เป้าหมาย วางแผนการปฏิบัติงาน เพื่อให้การบริการแก่ชุมชนด้านต่าง ๆ เช่น ด้านข้อมูลข่าวสารวิชาการ ส่งเสริมอาชีพ การให้

คำแนะนำการจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ ให้ความรู้เพื่อแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจเป็นต้น เมื่อสิ้นสุดโครงการมีการประเมินผลและการรายงานผลให้ผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ

ชานูวัฒน์ สุตสาคร (2547, หน้า 24) ได้สรุปการให้บริการชุมชนไว้ว่า หมายถึง การบริการด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้ชุมชนตามกำลังความสามารถที่โรงเรียน จะกระทำได้ เพื่อเสริมสร้างสังคมในชุมชนให้ดีขึ้น ซึ่งโรงเรียนอาจจะบริการชุมชนในด้าน ความรู้และวิชาการและวิชาชีพ ด้านสุขอนามัย โภชนาการ และนันทนาการ ศิลปกรรม ประเพณี การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม อาคารสถานที่ วัสดุอุปกรณ์ ตลอดจนเทคโนโลยี สารสนเทศต่าง ๆ ซึ่งประชาชนที่เข้ารับบริการย่อมแตกต่างกันในด้านความรู้พื้นฐาน ประสบการณ์ ดังนั้น การให้บริการแก่ชุมชน ผู้ให้บริการจะต้องมีความรู้ความเข้าใจใน เทคนิคต่าง ๆ เป็นอย่างดี สามารถใช้เทคนิคได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมกับความมุ่งหมาย

สวดคล้องกับ รมย์รินทร์ ตันติฤทธิพล (2549, หน้า 37) ได้กล่าวไว้ เกี่ยวกับการให้บริการชุมชนคือ การให้บริการแก่ชุมชนนั้น โรงเรียนสามารถจัดให้ตาม กำลังที่โรงเรียนจะกระทำได้เพื่อเสริมสร้างสังคมในชุมชนให้ดีขึ้น โรงเรียนอาจจะบริการ ชุมชนในด้านวิชาการ การให้คำแนะนำหรือปรึกษาหารือ ด้านอาคารสถานที่ เช่น ห้องสมุด สนามกีฬา วัสดุอุปกรณ์และเครื่องใช้ที่ยกเคลื่อนที่ได้ ด้านสวัสดิการ ได้แก่ สหกรณ์ร้านค้า ตู้ยาประจำบ้าน ด้านบุคลากร ได้แก่ ครู นักเรียน นักการภารโรง สามารถให้ความร่วมมือ กับชุมชน ในด้านแรงงาน และความคิดด้านสุขภาพอนามัย ได้แก่ การบริการเอกสาร น้ำสะอาด และการให้ความรู้ต่าง ๆ เช่น การเกษตร การอนามัย และวิชาชีพ

กาญจนา สิงห์มณี (2553, หน้า 22) ได้สรุปได้ว่าการให้บริการชุมชน หมายถึง การบริการด้านต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้ชุมชนตามกำลังความสามารถที่โรงเรียน จะกระทำได้ เพื่อเสริมสังคมในชุมชนให้ดีขึ้น ซึ่งโรงเรียนอาจจะบริการชุมชนวิชาการและ วิชาชีพ ด้านสุขอนามัย โภชนาการ และนันทนาการ ศิลปกรรม ประเพณี การส่งเสริม คุณธรรมจริยธรรม อาคารสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์

อรณี สวนทะโชติ (2554, หน้า 21) ได้สรุปการให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชน คือ การให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ชุมชนตามกำลังความสามารถที่โรงเรียนจะ ดำเนินการได้ เช่น การให้บริการชุมชนในด้านวิชาการ การให้คำแนะนำหรือปรึกษาหารือ ด้านอาคารสถานที่ หรือ วัสดุอุปกรณ์และด้านอื่น ๆ โรงเรียนในฐานะที่เป็นสถาบันที่ ให้บริการ การให้บริการในด้านต่าง ๆ นั้น ถือว่าเป็นการเสริมสร้างความเข้าใจและสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สามารถสรุปได้ว่า การให้บริการชุมชน หมายถึง การให้บริการด้านต่าง ๆ แก่บุคคล ชุมชนองค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ตามกำลังและความสามารถที่โรงเรียนจะให้บริการได้ เช่น การให้บริการในด้านวิชาการ ให้คำปรึกษา ด้านอาคารสถานที่ สนามกีฬา บุคลากรในโรงเรียน และวัสดุอุปกรณ์ เป็นต้น

5.2 งานด้านการได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชน

งานได้รับความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชน หมายถึง การรับความช่วยเหลือจากชุมชนทุกอย่าง เช่น ได้รับความช่วยเหลือด้านวิชาการจากชุมชน ซึ่งรับความช่วยเหลือในรูปแบบของวิทยากรท้องถิ่น เชิญวิทยากรจากสถานประกอบการมาให้ความรู้ การนำนักเรียนไปฝึกงาน หรือการศึกษานอกสถานที่ ตลอดจนการแสดงความเห็นในการพัฒนาการศึกษาการได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนด้านทุนทรัพย์ วัสดุอุปกรณ์ แรงงานจากชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2535, หน้า 93) ได้กำหนดงาน การได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนโดยเสนอแนะว่าเป็นการให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือโรงเรียนทั้งทางด้านการเงิน วัสดุอุปกรณ์ และมีแนวคิดโดยมีแนวทางปฏิบัติ การประชาสัมพันธ์ให้ชุมชนเห็นความสำคัญของโรงเรียนซึ่งใช้วิธีการประชุม ผู้ปกครองทำวารสาร สิ่งพิมพ์ จัดป้ายนิเทศเผยแพร่และดำเนินเยี่ยมเยียนชุมชนในโอกาสที่เหมาะสม เพื่อให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาโรงเรียนด้านทุนทรัพย์ แรงงาน หรืออุปกรณ์และขั้นตอนไปโรงเรียนต้องจัดลำดับความสำคัญที่จะขอรับความช่วยเหลือแล้วทำโครงการดำเนินการ เมื่อได้รับการสนับสนุนทางโรงเรียนต้องยกย่องตอบขอบคุณแล้วรายงานให้ต้นสังกัดทราบ

สุพิชญา ชีระกุล (2522 อ้างถึงใน บัณฑิตภา วรงค์กุลพิลาศ, 2555) ได้เสนอแนะ ถึงความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนว่า กิจกรรมใดก็ตามถ้าได้รับความช่วยเหลือจากผู้เกี่ยวข้อง แล้วกิจกรรมนั้นจะประสบความสำเร็จสูงกว่ากรรมที่อยู่ในสภาพต่างคนต่างทำ ความร่วมมือที่แท้จริงนั้น ไม่ใช่เรื่องที่จะทำกันได้ง่าย แต่ถ้าเปิดให้ผู้ร่วมงานได้แสดงความคิดเห็นและร่วมกิจกรรมนั้น วิธีนี้จะทำให้ผู้ร่วมงานเกิดความตั้งใจที่จะทำงานและร่วมมือตลอดไป

กฤษณา แพทยานนท์ (2546, หน้า 31) ได้รวบรวมกิจกรรมการเข้าร่วมกับชุมชนและการได้รับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนไว้เป็นหมวดหมู่ การจัดการกิจกรรมควรดำเนินไปให้เหมาะสมกับสถานการณ์กิจกรรมดังกล่าวมีดังนี้

1. กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ ให้คำนึงถึงความเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน และจากสภาพที่เป็นจริงวัดเป็นศูนย์รวมใจของชุมชนในแต่ละท้องถิ่น ดังนั้น โรงเรียนจึงควรร่วมมือกับวัดตลอดจนหน่วยงานในชุมชนต่าง ๆ เช่น การทอดกฐิน การจัดงานประจำปีการร่วมกันปลูกต้นไม้ เป็นต้น
2. กิจกรรมพัฒนาชุมชน นำความเจริญมาสู่ชุมชนหมู่บ้านของตน โรงเรียนสามารถนำข้อมูลความรู้ต่าง ๆ มาเผยแพร่ให้กับประชาชนในท้องถิ่น เช่น การประกอบอาชีพเกษตร
3. กิจกรรมประเพณีวัฒนธรรมชุมชน เมื่อมีการจัดงานเกี่ยวกับเทศกาลประเพณีวัฒนธรรมและการละเล่นพื้นเมือง เช่น งานสงกรานต์ งานแข่งเรือ งานลอยกระทง โรงเรียนควรมีส่วนร่วมในการให้ความช่วยเหลือ เช่น เข้าร่วมขบวนแห่ร่วมประกวดร่วมจัดดอกไม้ เป็นต้น
4. กิจกรรมกีฬาชุมชน กิจกรรมนี้ส่งเสริมความสามัคคีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เช่น กีฬาตะกร้อกีฬาฟุตบอล ส่งเสริมให้สุขภาพร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ทั้งกายและจิตใจ
5. กิจกรรมวันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์
6. กิจกรรมสุขภาพอนามัย โรงเรียนและเจ้าหน้าที่อนามัยสามารถประสานงานให้ความร่วมมือกับชุมชนในการบริการให้คำแนะนำและการตรวจสุขภาพ
7. กิจกรรมบริการ โรงเรียนควรให้ความเอื้อเฟื้อร่วมมือกับชุมชน เช่น การให้ยืมโต๊ะ เก้าอี้ หรือสนามโรงเรียนในการจัดงาน เป็นต้น ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของโรงเรียน

ชานูวัฒน์ สุตสาคร (2547, หน้า 26) ได้สรุปว่า การได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนหมายถึง การเปิดโอกาสเชิญชวนหรือหาทางให้บุคคลได้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนซึ่งในการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องปฏิบัติโดยการประชาสัมพันธ์และเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมช่วยเหลือโรงเรียนทั้งทางด้านทุนทรัพย์แรงงานและแนวคิดตลอดทั้งการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยให้เกิดความคิดว่าโรงเรียนเป็นของชุมชน ซึ่งสามารถเสนอแนะในส่วนที่เกี่ยวข้องกับวิธีการปรับปรุงการดำเนินงานของโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้นอันจะส่งผลดีต่อการพัฒนาให้เป็นไปอย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์สูงสุดจากหลักและแนวคิดของนักวิชาการนั้น

สรุปได้ว่า การได้รับความช่วยเหลือจากชุมชนและสนับสนุนจากชุมชน เป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์ถ้าภาพระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพราะเป็นเครื่องมือ เชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนกับชุมชนให้มาร่วมมือทำงานในด้านต่าง ๆ ให้บรรลุจุดมุ่งหมาย อันเดียวกันตามที่กำหนด และเสริมสร้างความรู้สึกเป็นเจ้าของแก่ชุมชนเนื่องจากโรงเรียน เป็นสาธารณสมบัติที่ชุมชนเจ้าของอยู่แล้ว หากแต่มอบหมายให้คณะครูเป็นผู้รับผิดชอบ ดำเนินการซึ่งมีผู้บริหารสถานศึกษาเป็นหัวหน้า รวมทั้งให้ชุมชนมีส่วนร่วมกับกิจการของ โรงเรียนทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานของโรงเรียนสอดคล้องกับความต้องการของตนเองอย่าง แท้จริง เป็นการสนับสนุนด้วยความเต็มใจของชุมชนทั้งด้านความคิด ทุนทรัพย์ วัสดุ อุปกรณ์ แรงงานซึ่งเกิดขึ้นจากการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ และเกิดจากความตระหนัก ของชุมชนที่มีต่อสถานศึกษานั้น ๆ เพื่อปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้ดีขึ้นและก่อให้เกิด ประโยชน์สูงสุด

5.3 งานด้านการส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ

การสร้างเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น หมายถึง การ ดำเนินงานและการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2535 อ้างถึงใน ดาว ประกาย สายแก้ว, 2556) ภารกิจในการดำเนินงานด้านนี้ เป็นสิ่งจำเป็นที่ผู้บริหารโรงเรียน ไม่ควรละเลย ทั้งนี้เพราะโรงเรียนตั้งอยู่ในชุมชน ชุมชนจึงมีฐานะ เป็นเจ้าของโรงเรียน นักเรียนเป็นบุตรหลานของสมาชิกในชุมชนความนิยมในการส่งบุตรหลานเข้าโรงเรียนย่อม มีอิทธิพลความก้าวหน้าของโรงเรียนด้วย

สตูปส์และแรฟเฟอร์ตี้ (Stoops & Rafferty, 1961, pp. 515 – 519) กล่าวว่า หลักในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่นนั้นต้อง ดำเนินถึงหลักการต่อไปนี้

1. จะต้องมีการให้และการรับข่าวสารต่อชุมชน คือบุคลากรใน โรงเรียนต้องทราบ ความเป็นไปของชุมชน และขณะเดียวกันโรงเรียนก็ต้องแถลงให้ ประชาชนทราบถึงปัญหา

2. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จะได้ผลอยู่ที่ การใช้วิธีการหลาย ๆ ทางในเวลาเดียวกัน

3. ต้องพยายามให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียนมากที่สุด

4. งานที่จัดทำนั้นควรเป็นงานที่ทำอย่างต่อเนื่อง

5. โรงเรียนควรให้ข้อมูลที่น่าสนใจ และง่ายต่อการเข้าใจและ
สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

สวัสดิ์ กาญจนสุวรรณ (2529 อ้างถึงใน บัณฑิตกา วงศ์กุลพิลาศ, 2555)
สำหรับทรัพยากรที่สามารถนำมาใช้ในการเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับ
ชุมชนและหน่วยงานอื่นนั้นกล่าวว่า มีหลายประเภท แต่อาจกล่าวได้โดยสรุป ดังนี้

1. ทรัพยากรมนุษย์
2. ทรัพยากรธรรมชาติ เช่น แม่น้ำ ภูเขา ป่าไม้
3. ทรัพยากรสถาบัน ได้แก่ วัด สมาคม องค์การต่าง ๆ ภายในชุมชน
4. ทรัพยากรเทคโนโลยี เช่น เครื่องจักร เครื่องยนต์
5. มนุษย์เป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในบรรดาทรัพยากรทั้งหลาย

เพราะมนุษย์มีสติปัญญา สามารถคิดค้นสิ่งต่าง ๆ ได้ คือ กลุ่มผู้ปกครองนักเรียน กลุ่มผู้นำ
ชุมชน กลุ่มศิษย์เก่าและ กลุ่มหน่วยงานอื่น ๆ เช่น สภาตำบล กลุ่มผู้นำชุมชนเป็นกลุ่มที่มี
บทบาทต่อโรงเรียนมากที่สุด เพราะสามารถร่วมมือกับโรงเรียน เพื่อให้เกิดการ
เปลี่ยนแปลงที่พึงปรารถนาได้ กลุ่มผู้นำชุมชน อาจแบ่งได้ ดังนี้

1. กลุ่มผู้นำธรรมชาติ คือ กลุ่มบุคคลที่สังคมยอมรับและศรัทธา
ความเป็นผู้นำในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ภายในชุมชน บุคคลเหล่านี้ ได้แก่ ผู้นำศาสนา เช่น
พรสงฆ์ หรือผู้อาวุโส ผู้มีฐานะดี ซึ่งอาจจะเป็นเกษตรกร พ่อค้า ข้าราชการ ลูกเสือ
ชาวบ้าน นักการเมืองท้องถิ่น ชมรมอาสาพัฒนาต่าง ๆ
2. กลุ่มผู้นำของทางราชการ ได้แก่ บุคคลที่ทางราชการแต่งตั้งให้
ทำหน้าที่ต่าง ๆ ในชุมชน ได้แก่ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ครู และพัฒนากร

ถวัลย์ มาศจำรัส (2530 อ้างถึงใน บัณฑิตกา วงศ์กุลพิลาศ, 2555)
สำหรับเครื่องมือที่สามารถสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และหน่วยงานอื่น
ให้เกิดผลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ นั้น ได้กล่าวว่า ต้องใช้การประชาสัมพันธ์ทุกรูปแบบ
ที่เหมาะสมโดยให้เหตุผลจากการตั้งข้อสังเกตผลจากการดำเนินงานว่า เปรียบเหมือน
หน้าตาและหัวใจขององค์กรเลยที่เดียวจึงเห็นได้ว่า บุคคลเหล่านี้มักประสบผลสำเร็จใน
การบริหารงานอย่างน่าชื่นชม ประกอบกิจการใดมักได้รับความร่วมมือจากผู้ร่วมงานใน
ทุกๆ เรื่อง

เพ็ญญา ย้อยดา (2547, หน้า 27) ได้สรุปแนวความคิดการสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนกับหน่วยงานอื่นไว้ดังนี้ คือ การดำเนินงานและ

กิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน โดยโรงเรียนต้องมีการวางแผนการดำเนินงานโดยมีการกำหนดบุคลากรในการประสานงาน จัดกิจกรรมร่วมกัน ให้ความช่วยเหลือแก่ชุมชนและหน่วยงานอื่นตามโอกาสอันควร ตลอดจนจะต้องมีการประเมินผลเป็นระยะตามที่กำหนดไว้ในโครงการ

ธีรรัตน์ กิจจารักษ์ (2542, หน้า 243 อ้างถึงใน บัณฑิตกา วงศ์กุลพิลาศ, 2555) กล่าวว่า วิธีการที่โรงเรียนจะสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนมีหลายขั้นตอน โดยอาจเริ่มจากการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับบ้านหรือผู้ปกครอง แล้วขยายความร่วมมือไปสู่หน่วยงานหรือ สถาบันอื่น ๆ ในชุมชน การสร้างความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง โรงเรียนสามารถดำเนินการ ได้ดังนี้

1. การจัดให้มีการปฐมนิเทศ ผู้ปกครองของนักเรียน ในวันเปิดภาคเรียน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ของการศึกษา และการดำเนินการของทางโรงเรียน ทั้งด้านการสอน การอบรมปณิธานและการพัฒนาการด้านต่างๆ
2. เชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมชมโรงเรียน เช่น ชมการเรียนการสอน ชมการแสดงของนักเรียน และชมนิทรรศการที่โรงเรียนจัดขึ้น
3. เชิญผู้ปกครองร่วมแก้ไขปัญหาบางอย่างเกี่ยวกับตัวเด็ก เช่น เด็กก้าวร้าว เด็กติดสารเสพติด
4. ให้ครูไปเยี่ยมผู้ปกครองและนักเรียนที่บ้าน เพื่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน และมีความสนิทสนมซึ่งกันและกัน
5. ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น เชิญมาเป็นวิทยากรในเรื่องที่เขามีความถนัดและชำนาญสูง เชิญมาเป็นกรรมการในงานที่โรงเรียนจัดขึ้น ไม่ว่าจะเป็น การแข่งขันกีฬา การจัดงานประเพณีหรือกิจกรรมอื่น ๆ ที่สนใจร่วมกัน ถ้าเป็นไปได้ อาจเชิญผู้ปกครองมามีส่วนร่วมในการวางแผนของโรงเรียน ทั้งในด้านหลักสูตร อาคารสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ของโรงเรียน

ตามแนวคิดที่กล่าวไว้ข้างต้นนั้น พอจะสรุปได้ดังนี้ การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนต้องยึดหลักการบริหารจัดการบ้านเมือง และสังคมที่ดี ซึ่งมีหลักการสำคัญ 6 ประการ คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

สรุป การเสริมสร้างความสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชนและหน่วยงานอื่น หมายถึง กระบวนการดำเนินงานในโรงเรียนที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อให้ความร่วมมือช่วยเหลือสนับสนุนซึ่งกันและกันในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

5.4 งานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 10-24) กล่าวถึงคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานว่าเป็นองค์คณะบุคคลที่ทำหน้าที่กำกับและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายมาตรฐานในการบริหารจัดการศึกษาทั้งนี้การดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จนั้นสถานศึกษาและคณะกรรมการต้องเข้าใจบทบาทหน้าที่ซึ่งกันและกันควรมีรูปแบบวิธีการทำงานที่ประสานสอดคล้องกันโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาการศึกษาให้บรรลุผลที่ร่วมกันกำหนดขึ้นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นผู้แทนของประชาชนที่อยู่อาศัยในชุมชนในเขตบริการของโรงเรียนมีหน้าที่ในการกำกับส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของสถานศึกษาทั้งในด้านวิชาการด้านงบประมาณด้านการบริหารงานบุคคลและด้านการบริหารงานทั่วไปตามที่กำหนดไว้ในกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาและปฏิบัติหน้าที่อื่นตามที่กฎหมายระเบียบประกาศอื่น ๆ กำหนดให้เป็นหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 10 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ.2546 และกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการที่เปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษาครูบุคลากรทางการศึกษาในการจัดและพัฒนาสถานศึกษาอย่างแท้จริง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุทัยธานี, 2550, หน้า 1)

ความสำคัญของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นองค์คณะบุคคลที่ทำงานร่วมกับสถานศึกษาเพื่อให้สถานศึกษาที่มีความเข้มแข็งสามารถบริหารจัดการศึกษาด้วยตนเองได้ซึ่งประกอบด้วย

ผู้แทนผู้ปกครองเป็นผู้สะท้อนปัญหาและความต้องการด้านคุณภาพทางการศึกษาและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียนทั้งในส่วนที่คาดหวังและสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้นและร่วมมือกับครูบุคลากรทางการศึกษาผู้ปกครองและชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

ผู้แทนครูเป็นผู้ที่มีความชำนาญในสายวิชาชีพครูมีความสำคัญต่อการนำเสนอข้อมูลด้านกระบวนการเรียนรู้ปัญหาและความต้องการสนับสนุนช่วยเหลือรวมทั้งรายงานผลการจัดการศึกษา

ผู้แทนองค์กรชุมชนเป็นผู้สะท้อนสภาพของปัญหาและความต้องการในการพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นสมาชิกส่วนหนึ่งของชุมชนและให้ความร่วมมือกับสถานศึกษาทั้งในด้านภูมิปัญญาท้องถิ่นแหล่งเรียนรู้

ผู้แทนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้สะท้อนสภาพปัญหาและความต้องการที่ครอบคลุมทั้งเขตพื้นที่บริการของสถานศึกษาและมีความสำคัญต่อสถานศึกษาอย่างยิ่งในเรื่องการขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณทรัพยากรทางการจัดการศึกษาและเชื่อมโยงแผนพัฒนาการศึกษา กับแผนพัฒนาท้องถิ่น

ผู้แทนศิษย์เก่าของสถานศึกษาเป็นผู้ที่สะท้อนภาพของความรักความศรัทธาความภาคภูมิใจต่อสถาบันการศึกษาที่ตนได้รับการศึกษาช่วยจรรโลงคุณค่าของสถาบันไปสู่ศิษย์รุ่นหลังให้ประสบความสำเร็จในการศึกษาเช่นกัน

ผู้แทนพระภิกษุสงฆ์และหรือผู้แทนองค์กรศาสนาอื่นในพื้นที่เป็นผู้นำเสนอและเติมเต็มข้อมูลด้านคุณธรรมจริยธรรมตามหลักธรรมของศาสนาซึ่งเป็นส่วนสำคัญในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเป็นคนดีของสังคม

ผู้ทรงคุณวุฒิเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยเสริมให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้ครอบคลุมในทุก ๆ ด้านอย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพทำให้สถานศึกษา มีความเข้มแข็งและมีการพัฒนาที่ยั่งยืน

ผู้บริหารสถานศึกษาในฐานะกรรมการและเลขานุการซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่จะสะท้อนภาพของการบริหารจัดการผู้ช่วยเหลือให้คำปรึกษาสร้างแรงจูงใจกระตุ้นการทำงานทบทวนรายงานสะท้อนความคิดเปิดโอกาสให้ผู้แทนแต่ละกลุ่มได้แสดงบทบาทอย่างเต็มที่จัดเตรียมการประชุมบันทึกการประชุมรายงานผลการประชุมและสนับสนุน

สรุป บทบาททศณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หมายถึง การดำเนินการของกลุ่มคณะบุคคลที่ทำหน้าที่กำกับติดตามและส่งเสริมสนับสนุนกิจการของโรงเรียนให้เป็นไปตามนโยบายและแผนการพัฒนาการศึกษาของโรงเรียน ให้ความเห็นชอบในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

5.5 งานด้านการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ

งานด้านการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ หมายถึง การแสวงหาแนวทางและความร่วมมือจากชุมชนด้วยการสนับสนุนให้ชุมชนได้มีโอกาสจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ รวมทั้งสนับสนุนให้กลุ่มเหล่านี้มีโอกาสให้คำปรึกษาจัดกิจกรรมช่วยเหลือโรงเรียนหรือพัฒนาโรงเรียนโดยโรงเรียนศึกษาความพร้อมของชุมชนวางแผนปฏิบัติงานส่งเสริมให้ชุมชนมีโอกาสจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ สนับสนุนให้ครูเข้าร่วมเป็นสมาชิกในกลุ่ม ให้คำแนะนำคำปรึกษาในการปฏิบัติงานแก่ กลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ

ชรุณ สุทรนนท์ (2546, หน้า 35) ได้สรุปถึงการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ ว่าเป็นการแสวงหาแนวทาง และความร่วมมือจากชุมชน โดยสนับสนุนให้ชุมชนมีโอกาสจัดตั้งรวมทั้งสนับสนุนให้กลุ่มเหล่านี้ได้มีโอกาสให้คำปรึกษา จัดตั้งกิจกรรมช่วยเหลือโรงเรียนหรือร่วมกันพัฒนาโรงเรียนให้มีความพร้อมด้านต่าง ๆ มากขึ้นสมาคมที่ได้ดำเนินการจัดตั้งขึ้นในโรงเรียน เช่น สมาคมผู้ปกครองและครูซึ่งเป็นองค์การนิติบุคคลที่เกิดขึ้นจากความร่วมมือและร่วมใจของบรรดาผู้ปกครองและคณะครูในโรงเรียนโดยผู้บริหารในโรงเรียนจะเป็นผู้นำ ในการก่อตั้งสมาคมร่วมกับผู้ปกครองและครูในโรงเรียน โดยจะต้องขออนุญาตในการจัดตั้งสมาคมต่อสำนักงานเลขาธิการวัฒนธรรมแห่งชาติ โดยมีวัตถุประสงค์ของสมาคมผู้ปกครองและครูดังนี้ เพื่อให้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างครูกับผู้ปกครองมีความเข้าใจในกิจการ และการดำเนินงานของโรงเรียนเพื่อให้ครูและผู้ปกครองได้ร่วมมือกันในการจัดกิจกรรมแนะแนวการศึกษาและอาชีพให้แก่นักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 257)

ได้กล่าวว่างานการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ ได้แก่การแสวงหาแนวทางและความร่วมมือจากชุมชนด้วยการสนับสนุนให้ชุมชนได้มีโอกาสจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ จัดกิจกรรมช่วยเหลือโรงเรียนให้คำแนะนำปรึกษาร่วมกันปรับปรุงพัฒนาโรงเรียนให้มีความพร้อมในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านวิชาการ ทุนการศึกษา วัสดุอุปกรณ์ สื่อเทคโนโลยี อาคารสถานที่ และสิ่งแวดล้อมเพื่อการแสวงหาแนวทางและความร่วมมือ

สรุป งานด้านการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ เพื่อการแสวงหาแนวทางและความร่วมมือจากชุมชนด้วยการสนับสนุนให้ชุมชนได้มีโอกาสจัดตั้ง รวมทั้งสนับสนุนให้กลุ่มนี้มีโอกาสให้คำปรึกษาจัดกิจกรรมช่วยเหลือโรงเรียนร่วมมือให้มีความพร้อมด้านต่าง ๆ มากขึ้น

5.6 งานด้านการประชาสัมพันธ์โรงเรียน

สุภัค มหาวรรการ (2546, หน้า 174) ได้กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์คือการให้ข้อมูลข่าวสาร หรือข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในหน่วยงาน สู่ประชาชน โดยผ่านสื่อมวลชนแขนงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ นิตยสาร วารสาร วิทยุ โทรทัศน์ อินเทอร์เน็ต และแผ่นพับใบปลิวต่าง ๆ เป็นต้น ดังนั้นในการประชาสัมพันธ์แต่ละครั้ง จึงควรคำนึงถึงการใช้ภาษาเป็นสำคัญ การใช้ภาษาในการประชาสัมพันธ์ควรมีลักษณะดังนี้

1. ใช้ภาษาทางการหรือกึ่งทางการ เพราะเป็นการให้ข้อมูลข่าวสารอย่างตรงไปตรงมา

2. ใช้ภาษาที่สุภาพ หลีกเลี่ยงการใช้ศัพท์สแลง

3. ใช้ภาษาที่สื่อความหมายชัดเจน

4. เขียนถ้อยคำต่าง ๆ อย่างตรงไปตรงมาในส่วนที่เป็นข้อเท็จจริง

5. ไม่ควรเขียนข้อมูลอวดอ้างเกินความจริง

6. หากต้องใช้ภาพประกอบ ควรเลือกภาพที่เหมาะสมเพื่อสร้าง

ภาพลักษณ์ที่ดีให้หน่วยงาน

สารานุกรมเสรี (2557, ออนไลน์) ระบุว่า การประชาสัมพันธ์ คือการทำงานในการจัดการการสื่อสารระหว่างองค์กรและสาธารณะการประชาสัมพันธ์นั้นช่วยให้องค์กรหรือบุคคล ได้แสดงสู่ผู้ชม ผู้อ่าน โดยใช้เรื่องที่เป็นที่สนใจของสาธารณะและใช้เป็นกรรายงานข่าวโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายโดยตรงกิจกรรมโดยทั่วไปเช่น การพูดในงานชุมนุม การทำงานร่วมกับแหล่งข่าว

รุ่งรัตน์ ชัยสำเร็จ (2550, หน้า 22-23) จำแนกการใช้ภาษาเพื่อการประชาสัมพันธ์ ออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ภาษาพูด และ ภาษาเขียน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมกับชนิดของสื่อ (Media) หรือช่องทาง (Channel) ในการสื่อสารเป็นสำคัญ

1. การใช้ภาษาพูดเป็นภาษาที่สามารถสื่อความหมายได้ง่าย ชัดเจน และมีชีวิตชีวา เนื่องจากสามารถถ่ายทอดข้อความ โดยอาศัยรูปแบบประโยค การเน้นเสียงและคำ การแบ่งจังหวะวรรคตอนในการพูด ตลอดจนกริยาท่าทาง ประกอบ เพื่อช่วยในการสื่อความหมายและความรู้สึกได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หากเป็นการสื่อสารผ่านช่องทางสื่อบุคคลซึ่งผู้พูดและผู้ฟังมีโอกาสได้เห็นหน้ากัน ก็ยิ่งช่วยให้เกิดความเข้าใจได้เร็ว และบรรลุวัตถุประสงค์ได้ดี เราสามารถปรับใช้ภาษาพูดให้มีความเหมาะสม กับการสื่อสารเพื่อการประชาสัมพันธ์ทางสื่อบางประเภทได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้แก่ การ

ถ่ายทอดสารประชาสัมพันธ์ผ่านทางสื่อวิทยุกระจายเสียง หรือ สื่อวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งอาจมีรูปแบบของงานเขียนเพื่อการประชาสัมพันธ์ประเภทบทแนะนำบทสารคดี เป็นต้น

2. การใช้ภาษาเขียน เนื่องจากการสื่อสารโดยไม่เห็นตัว

ปราศจากน้ำเสียงประกอบคำพูดเพื่อสร้างอารมณ์ มีเพียงตัวอักษร ทำหน้าที่สื่อทั้งความหมายและความรู้สึก ดังนั้นจึงเป็นภาษาที่ผู้ส่งสาร หรือนักประชาสัมพันธ์ จำเป็นต้องเรียบเรียงและกลั่นกรองเป็นอย่างดีเพื่อให้เหมาะสมกับกลุ่มประชาชนเป้าหมาย รวมทั้งเหมาะสมกับรูปแบบของงานเขียนแต่ละประเภทภาษาเขียนที่ดี จะต้องสื่อความหมายได้ชัดเจนและเข้าใจง่ายในทันทีที่อ่านด้วยเหตุที่มี ข้อจำกัดในแง่ของ การสร้างอารมณ์ความรู้สึกกับผู้อ่าน ดังนั้นการใช้ภาษาเขียนจึงต้องให้ ความสำคัญ กับการเลือกสรร ถ้อยคำ ภาษา การเรียบเรียงประโยค การแบ่งย่อหน้า เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเกิดมโนภาพ เกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง ตลอดจนช่วยสร้างความประทับใจ ทำให้สามารถจดจำเรื่องราวได้ง่าย

จุดสำคัญที่สุดในการใช้ภาษาเขียนสำหรับงานประชาสัมพันธ์ก็คือ จะเขียนอย่างไรให้ผู้อ่านเกิดความคิดเห็นคล้อยตาม ศรัทธา และประทับใจในความทรงจำ เพราะหากได้อ่านแล้วผ่านไป ไม่มีอะไรเหลือติดอยู่ในใจเลยก็เท่ากับว่า ข้อเขียนนั้นขาดคุณค่า และประโยชน์ในเชิงการประชาสัมพันธ์อย่างแท้จริง

สุพงษ์ พิมพ์ (2549, หน้า 59) ได้กล่าวถึง การประชาสัมพันธ์โรงเรียน หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างบุคลากรในโรงเรียนและประชาชนภายนอกที่มีส่วนสัมพันธ์กับโรงเรียนและประชาชนทั่วไป ภายใต้กระบวนการไตรสัมพันธ์ทั้งสองทาง ซึ่งโรงเรียนเป็นทั้งผู้ให้และผู้รับบรรดาความคิดเห็นต่างๆ สัมพันธ์กับบุคคลที่เกี่ยวข้อง

วิมล สันแดง (2550, หน้า 26) ได้กล่าวถึง การประชาสัมพันธ์โรงเรียนไว้ว่า เป็นการดำเนินงานเพื่อเผยแพร่ความรู้ข่าวสารเพื่อสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอันก่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันอาจทำได้หลายวิธี เช่น การจัดให้มีเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์โดยตรง การจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์เผยแพร่ อาจจะเป็นแผ่นพับหรือทำป้ายโฆษณา การให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนได้ทราบข่าวสารข้อมูลที่ต้องการเพื่อประชาสัมพันธ์แก่ผู้มาติดต่อกับโรงเรียนได้ตลอดเวลา การจัดตั้งสมาคมผู้ปกครอง การเชิญผู้ปกครองหรือศิษย์เก่าเข้าร่วมเข้าร่วมประชุม การจัดนิทรรศการ การแข่งขันหรือประกวดความสามารถของนักเรียนเพื่อเป็นการประชาสัมพันธ์เผยแพร่กิจกรรมของโรงเรียนให้ชุมชนได้ทราบ

ธร สุนทรายุทธ (2551, หน้า 453–455) ได้กล่าวถึง การประชาสัมพันธ์โรงเรียน ว่ามีเป้าหมายที่สำคัญที่สุด คือ ความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับประชาชนหรือสถาบันต่าง ๆ อันจะเป็นรากฐานในการพัฒนาการศึกษาให้ได้ผลดียิ่ง ๆ ขึ้น วัตถุประสงค์ของการประชาสัมพันธ์โรงเรียน จึงดำเนินการประชาสัมพันธ์เพื่อสิ่งต่อไปนี้

1. ส่งเสริมให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญของการศึกษา โดยโรงเรียนใช้วิธีการประชาสัมพันธ์สร้างจิตสำนึก ความรู้ ความเข้าใจ ให้เกิดขึ้นในหมู่ครู นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน ว่าโรงเรียนเป็นส่วนหนึ่งของชุมชน ทุกคนเป็นเจ้าของและเป็นหน้าที่ของแต่ละคนที่ต้องให้ความร่วมมือในการจัดและพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนด้วย
2. เพื่อเป็นการแถลง หรือแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ประชาชนทราบความเคลื่อนไหวการเปลี่ยนแปลงกับกิจกรรมของโรงเรียน นักเรียน และการจัดการศึกษา
3. สร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และประชาชนในชุมชนที่โรงเรียนตั้งอยู่ โดยอาศัยโรงเรียนเป็นศูนย์ประชาคม ศูนย์การศึกษา และศูนย์วัฒนธรรมของชุมชน
4. สร้างความเชื่อถือ ศรัทธา ความนิยมและความมั่นใจในโรงเรียนให้เกิดขึ้นในหมู่ประชาชน
5. ส่งเสริมให้ครู นักเรียนและผู้ปกครอง มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดร่วมมือกันในการแก้ปัญหาของเด็กทั้งทางโรงเรียนและที่บ้าน
6. เพื่อให้ครู นักเรียน ผู้ปกครอง เข้าใจในระเบียบกฎเกณฑ์และเหตุผลความจำเป็นที่ต้องมีกฎระเบียบให้เข้าใจตรงกัน และให้ความร่วมมือในการปฏิบัติตามกฎระเบียบกฎเกณฑ์ของโรงเรียน
7. ประเมินความต้องการของผู้ปกครองและประชาชนในท้องถิ่นที่มีต่อการศึกษาเพื่อโรงเรียนจะได้หาแนวทางสนองต่อความต้องการที่แท้จริงของชุมชน
8. ช่วยแก้ไขข้อขัดแย้ง และป้องกันความขัดแย้งบรรเทาข้อข้องใจทั้งหลายด้วยการคาดการณ์ล่วงหน้าและค้นหาจุดบกพร่องต่าง ๆ ที่ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และประชาชนที่มีต่อโรงเรียนให้หมดสิ้นไป และพยายามสร้างสิ่งที่จะทำให้ประชาชนมองโรงเรียนในแง่ก่อให้เกิดความศรัทธาและเลื่อมใสในโรงเรียนอย่างแท้จริง
9. เพื่อเปิดโอกาสให้ฝ่ายต่าง ๆ ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเสนอแนะเพื่อปรับปรุง ให้แนวความคิด มิใช่เพียงแต่เป็นความต้องการของครู

หรือโรงเรียนเท่านั้น

10. เพื่อส่งเสริมสนับสนุนหรือชักชวน ให้ผู้ประกอบการและประชาชนเข้ามามีส่วนช่วยเกื้อกูลกิจการต่าง ๆ ด้วยกำลังกาย จิตใจ สติปัญญาความคิด วัสดุ ตลอดจนด้านการเงินที่โรงเรียนขาดแคลน เพื่อโรงเรียนจะได้บรรลุในการจัดการศึกษา ตามเป้าหมายอย่างสมบูรณ์

เสน่ห์ เหลือพันธ์ (2551, หน้า 24) ได้กล่าวถึงการประชาสัมพันธ์โรงเรียนเป็นงานที่ผู้บริหารจะต้องให้ความสำคัญ เพราะเป็นงานที่จะเผยแพร่ข่าวสาร การดำเนินงานของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ และมีความภูมิใจในผลงานร่วมกัน ทั้งเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอันจะช่วยให้โรงเรียนปฏิบัติงานด้วยความสะดวกราบรื่นยิ่งขึ้น กิจกรรมที่ปฏิบัติโดยทั่วไป เช่น การประชุมผู้ประกอบการ การจัดทำจุลสารหรือพิมพ์ ป้ายประกาศ การพบปะเยี่ยมเยียน การออกข่าวทางสื่อมวลชน การจัดทำหอกระจายเสียงตามสาย หรือการพูดประชาสัมพันธ์ในงานพิธีต่าง ๆ ที่มีโอกาสเป็นต้น

นิกร เพ็งลี (2552, หน้า 37-38) ได้นำเสนอกลยุทธ์ในการพัฒนางานประชาสัมพันธ์งานการศึกษา ดังนี้

1. การสร้างความรู้ความเข้าใจกับชุมชน เป็นกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้ชุมชนได้รู้จัก เข้าใจ มีทัศนคติที่ดีต่อกิจกรรมและภารกิจต่าง ๆ ของโรงเรียน ซึ่งจะนำไปสู่ความร่วมมือและให้ความช่วยเหลือแก่โรงเรียน รวมถึงต้องออกมาให้ความร่วมมือกับชุมชน ให้ความสำคัญกับชุมชน ซึ่งจะส่งผลการพัฒนาการจัดการศึกษาของโรงเรียน

1.1 การเผยแพร่วารสาร จุลสาร มีเป้าหมายให้ผู้ปกครองนักเรียนได้รับทราบถึงการดำเนินงานและผลการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียน ผ่านเอกสารสิ่งพิมพ์ที่โรงเรียนจัดทำขึ้นเผยแพร่ เป็นกิจกรรมที่มีความซับซ้อนกว่าการประชุมแต่มีความคงทนและถาวร เก็บไว้ได้นานกว่าเอกสารที่โรงเรียนจัดทำขึ้น อาจเป็นข่าวสารที่ยาวจนเกินไปนัก หรืออาจจะเป็นวารสารเสนอเรื่องราวทางวิชาการ การจัดทำรายงานประจำปี แสดงผลงานของโรงเรียนเพื่อให้ชุมชนได้รู้จักโรงเรียนดีขึ้น

1.2 การเข้าร่วมประชุมกับชุมชน มีเป้าหมายให้ผู้ปกครอง ชุมชน ร่วมกันจัดตั้งชมรมผู้ปกครอง ร่วมวางแผนการจัดทำแผนจัดทำหลักสูตรโรงเรียน และหลักสูตรท้องถิ่น

1.3 การให้บริการชุมชน มีเป้าหมายให้บริการด้านอาคาร สถานที่ สนามกีฬา โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องขยายเสียง ของโรงเรียนให้ชุมชนเข้ามาใช้บริการจากโรงเรียน

1.4 กิจกรรมพบปะผู้ปกครอง/การเยี่ยมบ้านนักเรียน มีเป้าหมายให้ได้ข้อมูล ข้อเสนอแนะ ข้อปัญหา โดยการให้ครูไปเยี่ยมผู้ปกครองของนักเรียนในการดูแลของตนเองที่ป่วยไม่สบาย หรือได้ทราบสภาพที่แท้จริงของครอบครัวนักเรียน และทราบถึงทัศนคติที่มีต่อโรงเรียนของผู้ปกครอง ทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างผู้ปกครอง ครู และโรงเรียน

2. กลยุทธ์การประสานความร่วมมือกับชุมชน

2.1 กิจกรรมการรับความช่วยเหลือ มีเป้าหมาย คือ ให้ชุมชนเข้ามาให้การช่วยเหลือสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียน ด้วยการเชิญเป็นวิทยากรภายนอก การรับบริจาคเงินหรือสิ่งของของอุปกรณ์การศึกษา

2.2 การจัดนิทรรศการผลงานนักเรียนมีเป้าหมายเพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานของนักเรียน กิจกรรมดีเด่นของโรงเรียน ผลงานทางวิชาการของครูที่ได้รับการยกย่อง เชิดชูเกียรติให้ผู้ปกครองนักเรียน ชุมชน องค์กรในท้องถิ่นได้รู้จักและประชาสัมพันธ์เผยแพร่ต่อไป

2.3 การเข้าร่วมกิจกรรมและประเพณีท้องถิ่น มีเป้าหมายให้ผู้บริหาร ครู และบุคลากรในโรงเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมของท้องถิ่น ได้แก่ งานบวช งานศพ งานแต่งงาน เป็นต้น

2.4 การจัดทำผ้าป่าสามัคคีเพื่อการศึกษา มีเป้าหมาย ระดมทุนเพื่อการศึกษา

จินตนา กองทิพย์ (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการพัฒนาการดำเนินงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งประกอบไปด้วย กิจกรรมประชาสัมพันธ์ กิจกรรมการประชุมประจำเดือนของหมู่บ้านกิจกรรมกีฬาสามัคคีบ้านโรงเรียน กิจกรรมเยี่ยมบ้านนักเรียน

สรุป งานด้านประชาสัมพันธ์โรงเรียน หมายถึง การเผยแพร่ข่าวสารในการดำเนินงานของโรงเรียน เพื่อสร้างความเข้าใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การประชุมผู้ปกครอง เพื่อชี้แจงการปฏิบัติงานของโรงเรียนและพบปะเยี่ยมเยียนในวาระที่เหมาะสม การจัดทำเอกสารหรือพิมพ์เผยแพร่ จัดทำป้ายประกาศประชาสัมพันธ์ข่าวสารของทางโรงเรียน การออกข่าวสารทางเว็บไซต์ของโรงเรียน เป็นต้น

บริบทสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 มีภารกิจหลักในการจัดการ และส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนในสังกัด ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 ได้กำหนดนโยบาย เพื่อพัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ของประเทศ และของโลก โดยได้ศึกษาวิเคราะห์บริบทที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย ยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560–2579 แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560–2579 นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 พ.ศ. 2560–2564 นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน นโยบายจังหวัดหนองคายและ จังหวัดบึงกาฬ และวิเคราะห์สภาพแวดล้อม ผลการดำเนินงานที่ผ่านมาของสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 21 มาเป็นกรอบแนวทางการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์สู่การ ปฏิบัติ เพื่อให้บุคลากรในสังกัดเข้าใจ เข้าถึง และพัฒนา

วิสัยทัศน์ (VISION)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๒๑ บริหารจัดการศึกษา ในเขตเศรษฐกิจพิเศษและพื้นที่ชายแดน สู่วามเป็นเลิศตามศาสตร์พระราชา ได้ มาตรฐานสากล

พันธกิจ

1. ส่งเสริมการจัดการศึกษา ให้กับนักเรียนอย่างทั่วถึง เท่าเทียม และมี คุณภาพ
2. เร่งรัดพัฒนาคุณภาพนักเรียนให้มีคุณภาพมาตรฐานและมีคุณธรรม
3. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีจิตวิญญาณและสมรรถนะ ตามมาตรฐานวิชาชีพ
4. บริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาลและมีนวัตกรรมในการพัฒนา คุณภาพการศึกษา

ยุทธศาสตร์

1. การจัดการศึกษาเพื่อความมั่นคง
2. การพัฒนาคุณภาพนักเรียน และส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้าง ชีตความสามารถในการแข่งขัน

3. การส่งเสริมพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา
4. สร้างโอกาส ความเสมอภาค และความเท่าเทียม การเข้าถึงบริการทางการศึกษา
5. จัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม
6. การพัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา

เป้าประสงค์

1. นักเรียนตระหนักรู้และเห็นคุณค่าความสำคัญ ของสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐาน มีคุณธรรมจริยธรรมทักษะอาชีพ และมีศักยภาพในการแข่งขันในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษและพื้นที่ชายแดน
3. ครูและบุคลากรทางการศึกษามีจิตวิญญาณ มีสมรรถนะตามมาตรฐานวิชาชีพและเป็นครูมืออาชีพ
4. นักเรียนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง เท่าเทียม มีคุณภาพ มีกองทุนเพื่อลดความเหลื่อมล้ำทางการศึกษาและมีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีความเข้มแข็ง
5. สถานศึกษามีภาพลักษณ์ และภูมิทัศน์เป็นระเบียบ สะอาด ร่มรื่น สวยงามและมีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้
6. การบริหารจัดการโดยยึดหลักธรรมาภิบาลตามศาสตร์พระราชามีนวัตกรรมและเทคโนโลยีในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา

อำนาจหน้าที่

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายใน สำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พ.ศ. 2553 วันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2553 ข้อ 3 ให้สำนักงานเขตมีอำนาจหน้าที่ดำเนินการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ และมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. จัดทำนโยบาย แผนพัฒนา และมาตรฐานการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายมาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษา แผนพัฒนา

การศึกษาขั้นพื้นฐานและความต้องการของท้องถิ่น

2. วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของสถานศึกษา และหน่วยงานในเขตพื้นที่การศึกษา และแจ้งการจัดสรรงบประมาณที่ได้รับให้หน่วยงานข้างต้นรับทราบ รวมทั้งกำกับ ตรวจสอบติดตามการใช้จ่ายงบประมาณของหน่วยงานดังกล่าว
3. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และพัฒนาหลักสูตรร่วมกับ สถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
4. กำกับ ดูแล ติดตาม และประเมินผลสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและในเขตพื้นที่การศึกษา
5. ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษา
6. ประสานการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคล เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดและพัฒนาการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
7. จัดระบบประกันคุณภาพการศึกษา และประเมินผลสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา
8. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษา เอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบัน ศาสนาสถาบันประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่ การศึกษา
9. ดำเนินการและประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการวิจัยและพัฒนา การศึกษาใน เขตพื้นที่การศึกษา
10. ประสาน ส่งเสริม การดำเนินการของคณะอนุกรรมการ และ คณะทำงานด้านการศึกษา
11. ประสานการปฏิบัติราชการทั่วไปกับองค์กรหรือหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ เอกชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในฐานะสำนักงานผู้แทน กระทรวงศึกษาธิการ ในเขตพื้นที่การศึกษา
12. ปฏิบัติหน้าที่อื่นเกี่ยวกับกิจการภายในเขตพื้นที่การศึกษาที่มีได้ ระบุให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใดโดยเฉพาะ หรือปฏิบัติงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย

ส่วนราชการภายในและอำนาจหน้าที่

ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายใน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา พ.ศ. 2553 วันที่ 13 กันยายน พ.ศ. 2553 ข้อ 4 ให้แบ่งส่วนราชการสำนักงานเขต ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มอำนวยการ
2. กลุ่มบริหารงานบุคคล
3. กลุ่มนโยบายและแผน
4. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
5. กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา
6. กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์

และข้อ 5 ให้ส่วนราชการสำนักงานเขต มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. กลุ่มอำนวยการ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้
  - (ก) ปฏิบัติงานสารบรรณของสำนักงานเขต
  - (ข) ดำเนินการเกี่ยวกับงานช่วยอำนวยการ
  - (ค) ดำเนินการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ สิ่งแวดล้อม และ

ยานพาหนะ

- (ง) จัดระบบบริหารงาน การควบคุมภายใน และพัฒนาองค์กร

สำนักงานเขตพื้นที่

- (จ) ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่กิจการและผลงานของสำนักงานเขต

และส่วนราชการในสังกัด

- (ฉ) เผยแพร่และให้บริการข้อมูลข่าวสาร
- (ช) ประสานการดำเนินงานระหว่างหน่วยงานภายในและภายนอก

เขตพื้นที่การศึกษา

- (ซ) ประสานงานที่เกี่ยวกับการสรรหากรรมการและอนุกรรมการ

ในระดับต่าง ๆ

- (ฌ) ปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้องกับกิจการภายในของสำนักงานเขต

ที่มีใช้งานของส่วนราชการใดโดยเฉพาะ

- (ญ) ส่งเสริมการจัดสวัสดิการและสวัสดิภาพในสำนักงานเขต

สถานศึกษาและหน่วยงานทางการศึกษา

(ฎ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

2. กลุ่มบริหารงานบุคคล มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) วางแผนอัตรากำลัง กำหนดตำแหน่งและวิทยฐานะ
(ข) สรรหา บรรจุ แต่งตั้ง ย้าย โอน และการออกจากราชการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(ค) ดำเนินงานบำเหน็จความชอบและทะเบียนประวัติ
(ง) พัฒนาบุคลากร ส่งเสริม ยกย่อง เชิดชูเกียรติ และพัฒนา
มาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณ

(จ) ดำเนินงานวินัย อุทธรณ์ ร้องทุกข์ และการดำเนินคดีของรัฐ
(ฉ) ปฏิบัติงานเลขานุการคณะกรรมการบริหารงานบุคคลของ
เขตพื้นที่การศึกษา

(ช) จัดทำมาตรฐาน คุณภาพงาน กำหนดภาระงานขั้นต่ำและ
เกณฑ์การประเมินผลงานสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของ
สำนักงานเขต

(ซ) ประเมินคุณภาพการบริหารงานบุคคลและจัดทำรายงาน
ประจำปีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ใน
หน่วยงานการศึกษาเพื่อเสนอคณะกรรมการบริหารงานบุคคลเขตพื้นที่การศึกษาและ
คณะกรรมการบริหารงานบุคคลของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา

(ณ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงาน
อื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

3. กลุ่มนโยบายและแผน มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย และพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อ
การบริหารและการจัดการศึกษา

(ข) จัดทำนโยบายและแผนพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับ
นโยบายมาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษาแผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน และความ
ต้องการของท้องถิ่น

(ค) วิเคราะห์การจัดตั้งงบประมาณเงินอุดหนุนทั่วไปของ
สถานศึกษาและแจ้งการจัดสรรงบประมาณ

(ง) ตรวจสอบ ติดตาม ประเมิน และรายงานผลการใช้จ่าย
งบประมาณและผลการปฏิบัติตามนโยบายและแผน

(จ) ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดตั้ง ยุบ รวม เลิก และโอน
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

(ฉ) ปฏิบัติงานเลขานุการคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา

(ช) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงาน
อื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

4. กลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) ส่งเสริมการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบการศึกษาใน
ระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย

(ข) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของบุคคล
ครอบครัว องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบัน
สังคมอื่น

(ค) ประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถ
จัดการศึกษาสอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานการศึกษา

(ง) ส่งเสริมการจัดการศึกษาสำหรับผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มี
ความสามารถพิเศษ

(จ) ส่งเสริมงานการแนะแนว สุขภาพอนามัย กีฬาและนันทนาการ
ลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี ผู้บำเพ็ญประโยชน์ นักศึกษาริชาทหาร ประชาธิปไตย วินัย
นักเรียนการพิทักษ์สิทธิเด็กและเยาวชน และงานกิจการนักเรียนอื่น

(ฉ) ส่งเสริมสนับสนุนการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

(ช) ส่งเสริมงานกิจกรรมพิเศษและงานโครงการอันเนื่องมาจาก
พระราชดำริ

(ซ) ประสานการป้องกันและแก้ไขปัญหาการใช้สารเสพติด และ
ส่งเสริมป้องกัน แก้ไข และคุ้มครองความปลอดภัยนักเรียนและนักศึกษา รวมทั้งระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน

(ฅ) ดำเนินงานวิเทศสัมพันธ์

(ญ) ประสาน ส่งเสริมการศึกษากับการศาสนาและการวัฒนธรรม

(ฎ) ส่งเสริมแหล่งการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมทางการศึกษาและภูมิปัญญาท้องถิ่น

(ฏ) ประสานและส่งเสริมสถานศึกษาให้มีบทบาทในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

(จ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

5. กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและพัฒนาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาและหลักสูตรการศึกษาพิเศษ

(ข) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย เพื่อพัฒนาหลักสูตร การสอนและกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน

(ค) วิจัย พัฒนา ส่งเสริม ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินเกี่ยวกับการวัดและการประเมินผลการศึกษา

(ง) วิจัย พัฒนา ส่งเสริม มาตรฐานการศึกษาและการประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งประเมิน ติดตามและตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

(จ) นิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา

(ฉ) ศึกษา วิเคราะห์ วิจัย พัฒนา ส่งเสริมและพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา

(ช) ปฏิบัติงานเลขานุการคณะกรรมการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและนิเทศการศึกษาของเขตพื้นที่การศึกษา

(ซ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

6. กลุ่มบริหารงานการเงินและสินทรัพย์ มีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

(ก) ดำเนินงานเกี่ยวกับงานบริหารการเงิน

(ข) ดำเนินงานเกี่ยวกับงานบริหารงานบัญชี

(ค) ดำเนินงานเกี่ยวกับงานบริหารงานพัสดุ

(ง) ดำเนินงานเกี่ยวกับงานบริหารงานบริหารสินทรัพย์

(จ) ให้คำปรึกษาสถานศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานบริหาร
การเงิน งานบัญชี งานพัสดุและงานบริหารสินทรัพย์

(ฉ) ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงาน
อื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับมอบหมาย

สรุป สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 21 เป็นหน่วยงานที่
ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน การจัดการศึกษาของสถานศึกษาเอกชน องค์กรปกครองส่วน
ท้องถิ่นรวมทั้งบุคคล องค์กรชุมชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและ
สถาบันอื่นที่จัดการศึกษารูปแบบที่หลากหลายในเขตพื้นที่การศึกษา ประสานการระดม
ทรัพยากรด้านต่าง ๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคลเพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดและพัฒนา
การศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา

งานวิจัยเกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้มีผู้
ศึกษาวิจัยไว้ดังนี้

วิมล สันแดง (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาสภาพการสร้างความสัมพันธ์
ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามขอบข่าย 5 ด้าน คือ การให้ชุมชนมี
ส่วนร่วม การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น การประชาสัมพันธ์
โรงเรียน การให้บริการแก่ชุมชน และการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน

โซเฟียน ละมุลอ (2554, หน้า 15) ได้กล่าวถึงขอบข่ายการเสริมสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ซึ่งประกอบไปด้วย 6 ด้าน ดังนี้ 1) การให้บริการ
ชุมชน 2) การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน 3) การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับ
ชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ 4) งานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 5) การจัดตั้งกลุ่ม
ชมรม สมาคม และมูลนิธิ และ 6) การประชาสัมพันธ์โรงเรียน

เกียรติศักดิ์ บึงราษฎร์ (2555, บทคัดย่อ) ได้กล่าวถึงการสร้าง
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประกอบไปด้วย 6 ด้าน ดังนี้ 1) การให้บริการชุมชน
2) การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน 3) การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและ
หน่วยงานอื่น ๆ 4) งานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 5) การจัดตั้งกลุ่ม ชมรม
สมาคม และมูลนิธิ และ 6) การประชาสัมพันธ์โรงเรียน

สมชาย สุดเลิศ (2550) ได้ศึกษาสภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนในกลุ่มพระยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สระแก้ว เขต 2 จำนวน 139 คน พบว่า สภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก สภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจำแนกตามสถานภาพโดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

สิริพันธ์ ณ พัทลุง (2551 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโรงเรียนดงเค็งศึกษาอำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่าการจัดกิจกรรมที่ทำให้โรงเรียนได้ร่วมกิจกรรมกับชุมชนทำให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกันส่งผลให้เกิดความร่วมมือต่อกัน การจัดการศึกษาในลักษณะของการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำให้ชุมชนกล้าเสนอความคิดเห็นและชี้แนะแนวทางในการจัดการศึกษา นอกจากนั้นโรงเรียนกับชุมชนยังได้ร่วมกันปลูกฝังความกตัญญูกตเวที ให้กับนักเรียนในวันสำคัญต่าง ๆ เพื่อให้คงอยู่คู่กับประชาชนและท้องถิ่น

นงเยาว์ สิทธิโชติ (2551, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นของคณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยา เขตวิภาวดี กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของ คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน โรงเรียนมัธยมศึกษา สหวิทยา เขตวิภาวดี กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า เห็นด้วยอยู่ในระดับมาก 2 ด้าน คือ ด้านการสร้างและเผยแพร่เกียรติประวัติของโรงเรียนและด้านการได้รับความสนับสนุนจากชุมชน ส่วนด้านการวางแผนสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ด้านการประเมินผลงานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนและด้านการบริการชุมชนอยู่ในระดับปานกลาง และผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของ คณะกรรมการเครือข่ายผู้ปกครองในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จำแนกตามอายุ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา

ชัยนิวรรต แยมไสย (2552, 114-115) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางพัฒนาความร่วมมือในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่าปัญหาความร่วมมือของบุคลากรในงาน

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับน้อยผู้บริหาร ครูผู้สอนและ
 ประธานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสภาพแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหา
 โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ผู้บริหาร ครูผู้สอน และประธาน
 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็น
 เกี่ยวกับ ปัญหาความร่วมมือของบุคลากรในงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 3 โดยรวมไม่แตกต่างกัน

กาญจนา สิงห์มณี (2553, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการสร้าง

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมพระราชทานนายาว สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 3 เพราะว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่าง
 โรงเรียนพบว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนโดยรวมอยู่ใน
 ระดับมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้านเมื่อจำแนกตาม
 สถานภาพโดยรวมและรายด้านพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยครุมี
 บทบาทมากกว่าคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานและผู้ปกครองนักเรียน

อรุณ สุขสวัสดิ์ (2553, หน้า 60-63) ได้ศึกษาความเห็นของผู้ปกครอง
 นักเรียนที่มีต่อการปฏิบัติงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของสถานศึกษาใน
 เครือข่ายการศึกษาสุนทรภู่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 พบว่าใน
 ภาพรวมโดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณารายด้านส่วนใหญ่อยู่ในระดับ
 มากเมื่อพิจารณาผลการเปรียบเทียบความเห็นของผู้ปกครองนักเรียนจำแนกตามเพศอายุ
 ระดับการศึกษาพบว่าเพศและอายุแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติส่วนระดับ
 การศึกษาพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำเร็จ สุพร (2553, 100-101) ได้ศึกษาการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม
 ร่วมเพื่อพัฒนางานความสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนบ้านสงเป็ล้อย สังกัดสำนักงานเขต
 พื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพความสัมพันธ์กับชุมชน
 โรงเรียนบ้านสงเป็ล้อย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ก่อน
 การพัฒนาอยู่ในระดับพอใช้หลังการพัฒนาพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
 อยู่ในระดับมาก 2. แนวทางพัฒนางานความสัมพันธ์กับชุมชนโรงเรียนบ้านสงเป็ล้อย สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามุกดาหาร ประกอบด้วย การประชุมเชิง
 ปฏิบัติการเรื่องการดำเนินงานส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชน การศึกษาดูงานโรงเรียน
 ต้นแบบ การดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชน ตามแผนปฏิบัติการ และการติดตาม

ประเมินผลการให้บริการชุมชน การรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชนและการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับหน่วยงานอื่น 3. ผลการดำเนินงาน การพัฒนาการดำเนินงาน ความสัมพันธ์กับชุมชนโรงเรียนบ้านสงเปลือย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษามุกดาหาร หลังการพัฒนาโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากและมีการดำเนินงาน ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย การให้บริการชุมชน การรับความช่วยเหลือจากชุมชน การเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น การดำเนินงานเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดตั้งกลุ่มชมรม สมาคมมูลนิธิและการประชาสัมพันธ์

สุวิชา วิริยมานุวงศ์ (2554, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเกี่ยวกับการวิจัยและพัฒนา รูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลการวิจัยพบว่าได้รูปแบบการมีส่วนร่วมของสถานศึกษากับชุมชนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ทำให้สถานศึกษากับชุมชนมีส่วนร่วมมากขึ้นประกอบด้วยวิธีการดำเนินงาน 4 ประการคือ 1 การนำโรงเรียนเข้าสู่ชุมชนโดยสถานศึกษาเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนให้ความอนุเคราะห์และให้ความร่วมมือจัดกิจกรรมตามที่ชุมชนต้องการหรือร้องขอเป็นวิทยากรให้ชุมชน เป็นคณะกรรมการ เป็นที่ปรึกษาของชุมชนหรือหน่วยงานในชุมชน 2 การสร้างความศรัทธาของผู้บริหารและผู้บริหารและครูประพฤติปฏิบัติตนเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรมมีความรับผิดชอบ มีความจริงใจในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อชุมชน เข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนครูมีความตั้งใจและมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 3 การนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียนดูสถานศึกษาให้ชุมชนเข้ามาร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 4) การให้บริการชุมชนโดยสถานศึกษาให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่ชุมชนให้ชุมชนให้สถานที่ของโรงเรียนในการทำกิจกรรมให้ชุมชนให้บริการอาคารสถานที่ในการจัดกิจกรรม

กนกวรรณ สาระโป (2556, 184-190) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครพนมเขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากเช่นกัน 2) ปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับน้อย 3) ผู้บริหารโรงเรียนครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีสภาพการแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงาน

ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยรวมไม่แตกต่างกัน 4)ผู้บริหารโรงเรียนครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดแตกต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านปัญหาโดยรวมไม่แตกต่างกัน 5)ผู้บริหารโรงเรียนครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่สังกัดอำเภอต่าง ๆ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ .05 6)ผู้บริหารโรงเรียนครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่เปิดสอนในระดับต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยรวมไม่แตกต่างกัน ส่วนด้านปัญหาส่วนด้านปัญหาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 7)ผู้บริหารโรงเรียนครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนที่มีเขตพื้นที่การบริการของโรงเรียนต่าง ๆ มีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนโดยรวมและรายด้านไม่ต่างกัน 8)เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาการบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2

กฤษฎภรณ์ อินแก้วดวงดี (2556, บทความย่อ) การส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่ของโรงเรียนมัธยมขนาดใหญ่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 35 กลุ่มตัวอย่างคือครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำนวน 208 คน ผลวิจัยพบว่าการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนตามขอบข่าย 6 งาน อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยคืองานด้านการให้บริการชุมชน งานด้านประชาสัมพันธ์โรงเรียน งานด้านการส่งเสริมความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ งานด้านความช่วยเหลือและสนับสนุนจากชุมชน งานด้านการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม มูลนิธิ ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมความสัมพันธ์คือโรงเรียนควรให้ความร่วมมือกับชุมชนในด้านต่าง ๆ รวมทั้งการให้บริการชุมชนด้วยความเหมาะสมคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีความรู้ ควรส่งเสริมให้ชุมชนได้เข้ามาแสดงความคิดเห็นและช่วยกันพัฒนาโรงเรียน และมีการประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ข่าวสารผลการดำเนินงานหรือการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ชุมชนทราบอย่างต่อเนื่อง

ดาวประกาย สายแก้ว (2556) ได้ศึกษาการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนวัดทับไทร โดยรวมอยู่ในระดับมาก รายด้านพบว่า ด้านการรับความช่วยเหลือสนับสนุนจากชุมชน ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ ด้านเกี่ยวกับคณะกรรมการสถานศึกษา ด้านการประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากด้านการให้บริการชุมชนด้านการเป็นผู้นำและให้ความร่วมมือในการพัฒนาชุมชนอยู่ในระดับปานกลางการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของโรงเรียนวัดทับไทร โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่าการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่งและ จะต้องมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกันในทุกด้านไม่ว่าจะเป็นด้านลักษณะที่โรงเรียนเข้าไปมีส่วนร่วมกับชุมชนหรือชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมกับโรงเรียนโดยบุคลากรที่จะมีส่วนร่วมมีส่วนร่วมสนับสนุนให้ ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนดำเนินไปได้ด้วยดีคือผู้บริหารบุคลากรโรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษามีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการส่งเสริม ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนอันจะส่งผลต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้ได้รับการพัฒนาเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ตามแนวทางการบริหารโรงเรียนปฏิรูปการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้เกิดการเรียนรู้ต่อผู้เรียนเป็นสำคัญตามเจตนารมณ์ของพระบรมราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542

งานวิจัยต่างประเทศ

Stoops and Rsferty (1966, pp. 515-519 อ้างในถึง วิมล สันแดง. 2552 หน้า 30) ได้สรุปหลักการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานอื่นไว้ 5 ประการ คือ

1. ต้องมีทั้งการให้และการรับข่าวสารต่อชุมชน คือ บุคลากรในโรงเรียนจะต้องทราบความเป็นไปของชุมชน และในขณะเดียวกันโรงเรียนก็ต้องแถลงให้ประชาชนทราบถึงปัญหาและวิธีการดำเนินงานของโรงเรียน
2. การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจะได้ผลดีอยู่ที่การใช้วิธีการหลากหลายอย่างในเวลาเดียวกัน
3. ต้องพยายามให้ชุมชนเข้าใจโรงเรียนให้มากที่สุด
4. งานที่จัดทำขึ้นให้กับชุมชน ควรเป็นงานที่กระทำอย่างต่อเนื่องกัน
5. โรงเรียนควรให้ข้อมูลที่น่าสนใจและง่ายต่อการเข้าใจและ

สอดคล้องกับปัจจุบัน

Gold (2000 : 29) ได้ศึกษาการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษาโดยเน้นการให้ความร่วมมือระหว่างชุมชนผู้ปกครองและนักการศึกษาซึ่งถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาในรัฐฟิลาเดลเฟีย ผลการศึกษาพบว่าการจัดการศึกษาของชุมชนเป็นสื่อกลางระหว่างผู้ปกครองครอบครัวโรงเรียน เพื่อเป้าหมายในการเสริมสร้างการอ่านออกเขียนได้ และการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับชุมชน ทำให้ผู้ปกครองได้รับความรู้เกี่ยวกับชุมชน ดังนั้นการสร้างหุ้นส่วนและความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองกับนักการศึกษาทำให้เกิดทรัพยากรที่มีคุณค่าทั้งทางด้านสังคมและวัฒนธรรมให้แก่โรงเรียน

Grossi (2001, pp. 4236-A) ได้ศึกษาเรื่อง ความตระหนักในบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ในการประสานความร่วมมือจากชุมชนเพื่อกำหนดเป้าหมายทางการศึกษา ซึ่งได้สรุปว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีความพยายามที่จะประสานความร่วมมือกับชุมชนเพื่อกำหนดเป้าหมายทางการศึกษา โดยเน้นไปที่การมีส่วนร่วมของพ่อ แม่ ผู้ปกครองเพราะครอบครัวถือว่าเป็นหน่วยงานที่เล็กที่สุดของสังคม ซึ่งมีความใกล้ชิดกับผู้เรียนมากที่สุดและการมีส่วนร่วมที่มากขึ้นของชุมชนจะนำไปสู่ความสำเร็จ

Bell (2001, pp. 4236-A) ได้ศึกษาเรื่อง โรงเรียนในรูปแบบใหม่เพื่อเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ ซึ่งได้กล่าวว่า มนุษย์กับชุมชนมีความผูกพัน มีวัตถุประสงค์ ความเชื่อ ค่านิยมและพันธสัญญาร่วมกัน มีการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน นำไปสู่หนึ่งเดียวในสมาชิก ชุมชนในการสร้างสรรค์สังคม การศึกษาได้อธิบายถึงพฤติกรรมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและยุทธวิธีในการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ โดยชี้ให้เห็นว่า โรงเรียนแต่ละโรงเรียนต้องกำหนดและสร้างวิสัยทัศน์ของตนด้านชุมชน ให้ความสำคัญกับความต้องการของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับระบบการศึกษานั้นจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

Sandera (2002, pp. 63-06A) ได้ศึกษาเรื่องความต้องการความร่วมมือและการให้การสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จของการเรียนของนักเรียน อัฟริกัน-อเมริกัน โดยจัดรายวิชาที่เกี่ยวข้องกับการลงมือปฏิบัติเพื่อเพิ่มพูนความร่วมมือและการสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในประเทศสหรัฐฯ การช่วยเหลือเป็นแบบการมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครอง นักเรียน และบุคลากรในโรงเรียน โดยผู้เข้าร่วมโครงการของการวิจัยปฏิบัติการต้องปฏิบัติตาม ขั้นตอน 4 ขั้น คือ การกำหนด

ปัญหา การสำรวจ การลงมือปฏิบัติและการประเมินผลการปฏิบัติ พบว่า เมื่อให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในโรงเรียนมากยิ่งขึ้นจะทำให้เพิ่มการสื่อสารและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองมากยิ่งขึ้น นักเรียนมีผลการเรียนดีขึ้น

Alan (2012, p. Abstract) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมเป็นพลเมืองได้รับการเน้นเป็นกลยุทธ์ในการสร้างเสริมการทำงานร่วมกับสังคมด้วยเหตุนี้องค์กรพัฒนาเอกชน (เอ็นจีโอ) และการเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนได้รับการเสนอชื่อเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงเครือข่ายทางสังคมระหว่างโรงเรียนและชุมชนการวิจัยในครั้งนี้ เป็นการเสริมสร้างความ เป็นพลเมืองที่ดีและการมีส่วนร่วมของชุมชนตลอดจนส่งเสริมทุนทางสังคมและการทำงาน ร่วมกันผลสำรวจที่โรงเรียนกลุ่มเป้าหมาย และให้สัมภาษณ์ของคนหนุ่มสาวและนัก การศึกษาชี้ให้เห็นว่ามีความแตกต่างระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานหรือองค์กรการกุศลที่ จัดตั้งขึ้นในระหว่างการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนเนื่องจากองค์กรพัฒนาเอกชนอาจมี ข้อจำกัดด้านศักยภาพในการศึกษาเกี่ยวกับการแสดงตนในการเป็นพลเมืองที่ดีของสังคม และการบำเพ็ญประโยชน์แก่สังคมมีข้อถกเถียงเกี่ยวกับหลักสูตรที่สร้างการเป็นพลเมืองที่ ดีของสังคมระบบโรงเรียนอาจจะเป็นประโยชน์ในการส่งเสริมการเป็นพลเมืองและค่า ทัศนคติเชิงบวกกับคนอื่น ๆ แต่ไม่เพียงพอที่จะส่งเสริมการพัฒนาคนให้เป็นต้นทุนทาง สังคมที่ดีและสามารถพัฒนาสังคมอย่างอื่น

Michael (2012, p. Abstract) ได้ศึกษากระบวนการทางสังคมและผลผลิตที่ เกี่ยวข้องกับโรงเรียนที่เชื่อมโยงชุมชนตามที่ประสบความสำเร็จร่วมกับผู้ปกครองและเด็ก ละคร ในโรงเรียนที่มีรายได้ต่ำที่มีความหลากหลายทางเชื้อสาย โดยเป็นการศึกษาราย กรณีผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ปกครอง โดยอาศัยการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่าง ผู้วิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองนักเรียน สรุปได้ว่าผู้ปกครองที่มีรายได้ต่ำพยายาม หาเวลาเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อลดอุปสรรคต่อการเรียนรู้ของเด็กนักเรียนโดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อผู้นำโรงเรียนชุมชนและนักวิจัยยกระดับทรัพยากรและเงินทุนเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ ผู้ปกครองพ่อแม่ที่ให้การร่วมมือในการทำวิจัยครั้งนี้

จากเอกสารและงานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ ที่เกี่ยวข้องกับการ ดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชนเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด เพื่อให้ บรรลุตามเป้าหมายของหลักสูตร ให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข องค์ประกอบหนึ่งที่มีความจำเป็นและสำคัญยิ่ง ต่อการจัดการศึกษาในยุคที่มีการปฏิรูปการศึกษา คือ การมุ่งเน้นให้ชุมชนแบะทุกภาคส่วน

เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การบริหารงานความสัมพันธ์กับชุมชนจึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่สำคัญต่อการพัฒนาสถานศึกษา ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำการพัฒนาการดำเนินงานความสัมพันธ์กับชุมชน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 21

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร